

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA TERENIE
GMINY DOBRÓŃ
NA LATA 2021-2025**

Ośrodek Psychoprofilaktyki
„Nowa Perspektywa”

Spis treści

I. Wprowadzenie	4
1. Metodyka opracowywania Strategii	5
2. Kontekst planowania strategicznego	6
3. Uwarunkowania formalne opracowania Strategii	7
4. Spójność z dokumentami strategicznymi	9
II. Charakterystyka gminy Dobroń.....	11
1. Położenie	11
2. Sytuacja demograficzna.....	12
3. Kapitał społeczny i gospodarczy	14
3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne	14
3.2. Rynek pracy.....	18
3.3. Wychowanie i edukacja	19
4. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna	22
5. Kultura, sport i rekreacja	24
6. Opieka zdrowotna.....	25
7. Bezpieczeństwo publiczne.....	26
8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych	27
8.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami	27
8.2. Pomoc społeczna	29
8.3. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	34
III. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych	35
1. Dziedziny planowania strategicznego	36
1.1. Wspieranie rodziny	36
1.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych	42
1.3. Zdrowie psychiczne.....	46
1.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.....	49
1.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	57
1.6. Aktywność i integracja społeczna seniorów	65

1.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	70
1.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa	75
1.9. Problem przestępczości	82
2. Analiza SWOT	86
3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	89
4. Zakładane rezultaty realizacji Strategii	89
5. Ramy finansowe	90
6. System wdrażania Strategii	92
7. Monitoring	93
8. Ewaluacja.....	94
8.1. Zakres ewaluacji.....	94
8.2. Sposób ewaluacji.....	94
8.3. Narzędzia ewaluacji	94
8.4. Okres ewaluacji	94
9. Ocena ryzyka	95
IV. Wnioski i podsumowanie	96
V. Bibliografia.....	98
VI. Spis wykresów, tabel i rysunków	99

Wykaz skrótów:

UG - Urząd Gminy

GOPS - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO - (ang. non-government organization) - organizacja pozarządowa

PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ - Narodowy Fundusz Zdrowia

PP - Posterunek Policji

OSP - Ochotnicza Straż Pożarna

POZ - Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

GUS - Główny Urząd Statystyczny

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN - Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GZI - Gminny Zespół Interdyscyplinarny

DCK - Dobrońskie Centrum Kultury

DPS - Dom Pomocy Społecznej

BP - Biblioteka Publiczna

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dobroń na lata 2021-2025¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Dobroń. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań - w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej. Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście, planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości,
- rewitalizację społeczną.

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dobroń na lata 2021-2025” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego - cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej gminy Dobroń.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego - począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

1. Metodyka opracowywania Strategii

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla gminy Dobroń zastosowano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

³Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

2. Kontekst planowania strategicznego

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla gminy Dobroń jest przyjęta uchwałą nr V/23/2015 Rady Gminy w Dobroniu z dnia 24 marca 2015 roku z późn. zm. Strategia Rozwoju Gminy Dobroń na lata 2015-2022. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej oraz wyznaczającym najogólniejszą wizję Gminy w przyszłości - pożądany obraz do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem Strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Rozwoju Gminy Dobroń. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące, bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

3. Uwarunkowania formalne opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dobroń na lata 2021-2025, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 920), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” - dla gminy oraz „opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”⁴ - na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009 r. poz. 946),2. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821),4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685),6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1492),7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409),10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).

11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1465),
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
15. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
16. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
24. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2020 r. poz. 568),
25. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),
26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
28. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
29. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 818),
33. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023,
34. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),

35. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),   36. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),   37. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061),   38. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

4. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dobroń na lata 2021-2025, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspójnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy Unii Europejskiej.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dobroń wpisuje się w elementy polityki spójności UE, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanych także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytucznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich m.in.: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dobroń wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Dobroń najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Programowa zgodność Strategii z:

- Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego 2014-2020,

stwarza szansę na uruchomienie montażu finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

CHARAKTERYSTYKA GMINY DOBRÓŃ

1. Położenie

Dobroń to gmina wiejska położona w województwie łódzkim, w powiecie pabianickim. W granicach województwa od zachodu i południa sąsiaduje z powiatem łaskim, natomiast od strony wschodniej i północnej z gminami Pabianice i Dłutów. Na obszarze gminy Dobroń mieści się 18 sołectw: Barycz, Chechło Pierwsze, Chechło Drugie, Dobroń Duży, Dobroń Mały, Dobroń Poduchowny, Ldzań, Morgi, Markówka, Mogilno Duże, Mogilno Małe, Orpelów, Poleszyn, Przygoń, Róża, Wincentów, Wymysłów, Zakrzewki. Obszar Gminy wynosi 95,46 km² i stanowi 19,40% powierzchni powiatu.

Rysunek 1. Gmina Dobroń

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Dobroń na lata 2015-2022

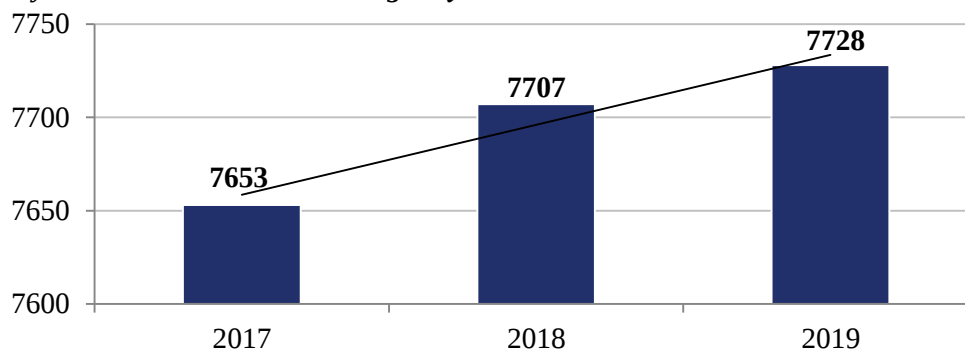
Gmina Dobroń posiada dobre połączenia drogowe i kolejowe. Przez teren Gminy przebiega droga nr 14, która daje Gminie bezpośrednie połączenie z aglomeracją łódzką oraz poprzez Łask i Zduńską Wole z Sieradzem.

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Dobroń zamieszkują 7728 osoby (stan na 31 XII 2019 roku). Można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców Gminy zwiększyła się - w porównaniu do 2017 roku o 1%. Szczegółowe dane na przestrzeni lat 2017-2019 zostały przedstawione na poniższym wykresie.

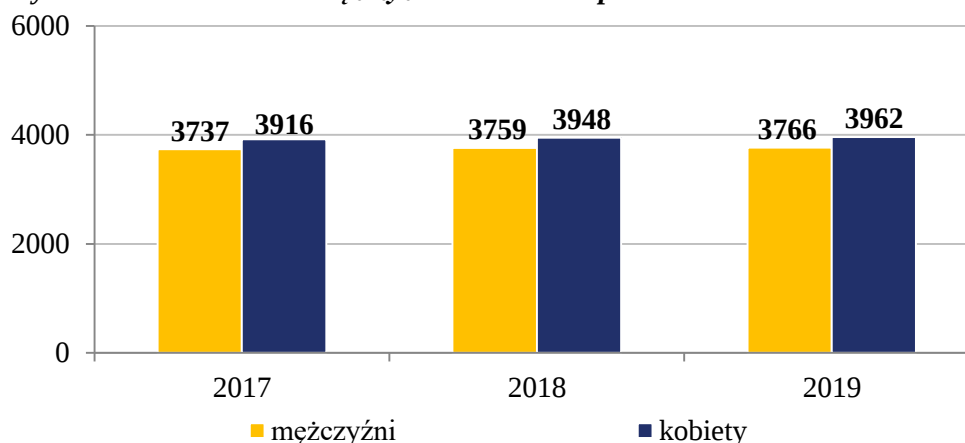
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Dobroń w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mężczyzn zamieszkujących Gminę jest nieznacznie mniejsza od liczby kobiet, które stanowią 51,3% ogólnej liczby ludności (3962 kobiety), natomiast mężczyźni 48,7% (3766 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 105, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 105 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019

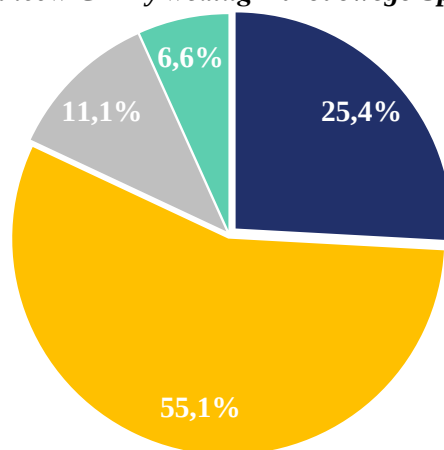
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Mieszkańcy gminy Dobroń zawarli w 2019 roku 40 małżeństw, co oznacza, że na 1000 mieszkańców zostało zawartych 5 małżeństw. W porównaniu do całej Polski jest to wartość większa, na terenie całego kraju wynosi bowiem 4,8. W stosunku do 2017 roku można zauważyć wzrost liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności w Gminie (4,3).

Stan cywilny mieszkańców gminy Dobroń według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku przedstawia się następująco:

- 25,4% mieszkańców jest stanu wolnego,
- 55,1% żyje w małżeństwie,
- 11,1% to wdowy/wdowcy,
- 6,6% mieszkańców jest po rozwodzie.

Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców Gminy według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r.

■ kawalerowie/panny ■ żonaci/zamężne ■ wdowcy/wdowy ■ rozwiedzeni/rozwiedzione

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Dobroń ujemny i wynosi -26 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -3,4 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość znacznie mniejsza w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,9. Na przestrzeni lat 2017-2019 przyrost naturalny w gminie Dobroń ulegał wahaniom, bowiem w 2018 roku przyjmował on wartość dodatnią, a w roku następnym gwałtownie spadł do wartości ujemnej. Największy ujemny przyrost naturalny odnotowany został w 2019 roku kiedy wynosił -26, natomiast największy dodatni w 2018 roku (1).

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Dobroń na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	74	74	61
zgony	82	73	87
przyrost naturalny	-8	1	-26

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Struktura ludności w gminie Dobroń według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 15,7% jest w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej;
- 64,1% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym - dla kobiet jest to między 15-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 15-64;
- 20,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (dla kobiet 60+, a dla mężczyzn 65 lat i więcej).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w gminie Dobroń. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, a jednocześnie spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym. Odsetek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ostatnich dwóch latach utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2019

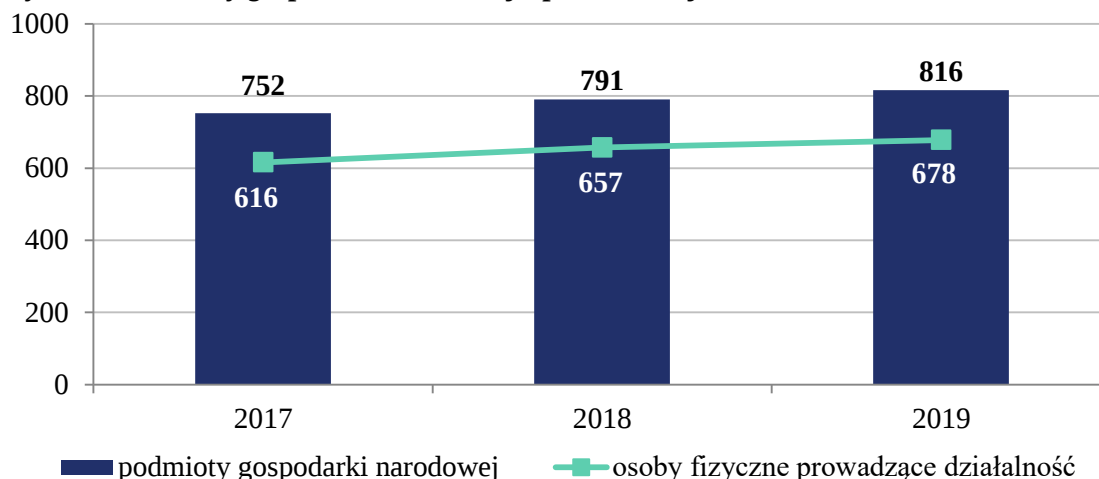
	2017	2018	2019
wyszczególnienie	%	%	%
wiek przedprodukcyjny	15,4	15,8	15,7
wiek produkcyjny	65,4	64,3	64,1
wiek poprodukcyjny	19,3	19,9	20,3

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3. Kapitał społeczny i gospodarczy

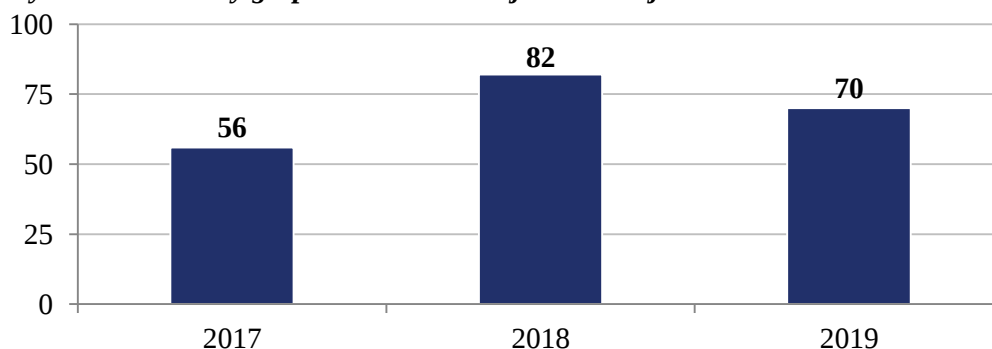
3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Dobroń pod koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 816 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - było ich 678. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 657, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność - 791. W porównaniu do 2017 roku, w roku następnym liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie wzrosła o 5,2%, natomiast w 2019 roku wzrosła o 8,5%. Szczegółowe dane przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

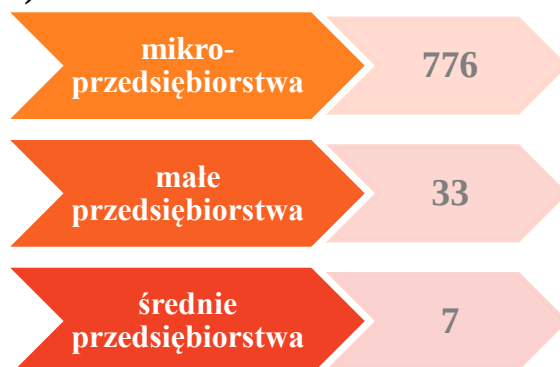
W 2019 roku zarejestrowano 70 nowych podmiotów gospodarki narodowej. Względem 2018 roku oznacza to spadek o 12 podmiotów, natomiast w porównaniu do roku 2017 - wzrost o 16. Dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2017-2019 przedstawia wykres poniżej.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Dobroń według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 776 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 33, natomiast średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników - 7.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Dobroń według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami gminy są w szczególności:

- dochody własne (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych);
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochodami gminy mogą być również:

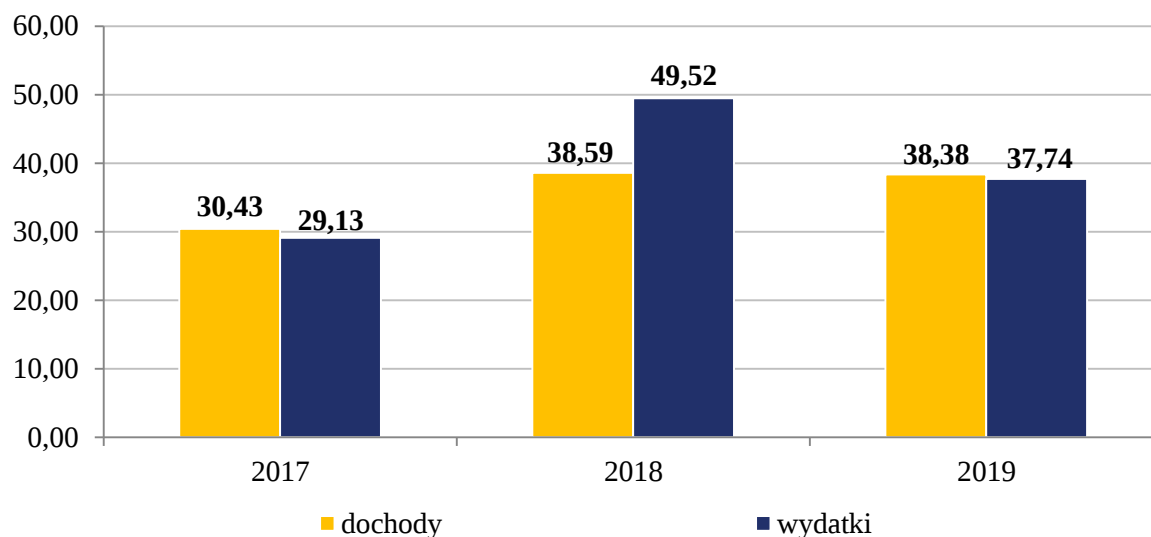
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.).

Struktura finansów publicznych gminy Dobroń na przestrzeni lat 2017-2019 ulegała wahaniom. Dochody i wydatki w Gminie znacznie wzrosły w 2018 roku, z kolei zmniejszyły się w roku następnym. Jednocześnie można zauważyć, że w 2018 roku wydatki Gminy znacznie przewyższały jej dochody.

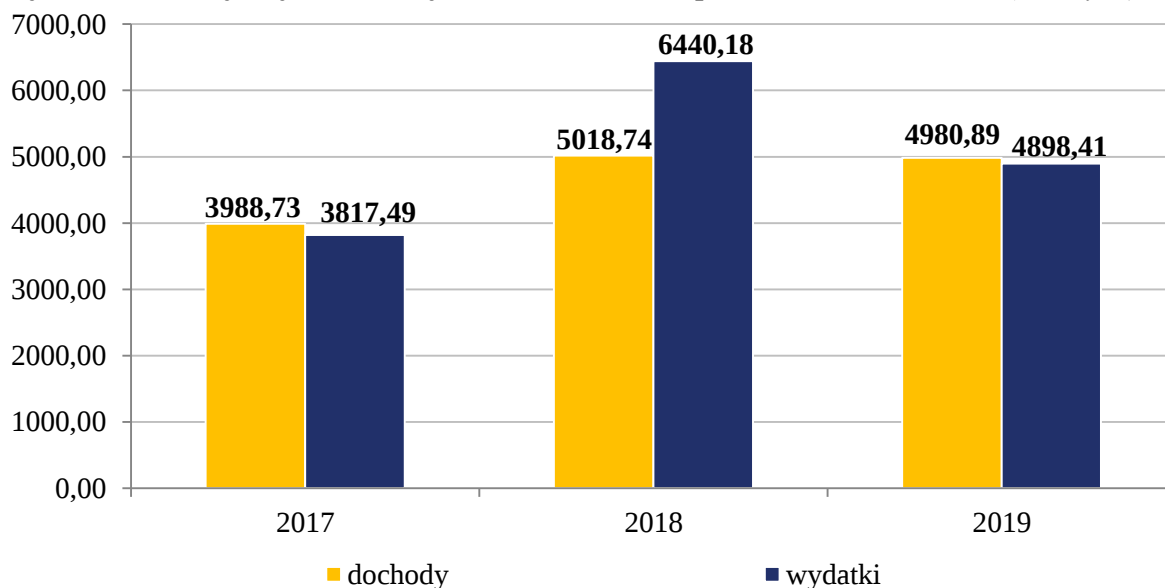
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochody Gminy w 2019 roku, w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 4980,89 zł, z kolei wydatki w przedmiotowym roku, kształtowały się na niższym poziomie - 4898,41 zł. Na przestrzeni lat 2017-2018 nastąpił wzrost zarówno dochodów, jak i wydatków Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca, natomiast w 2019 roku spadek.

Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2017-2018 (w złotych)

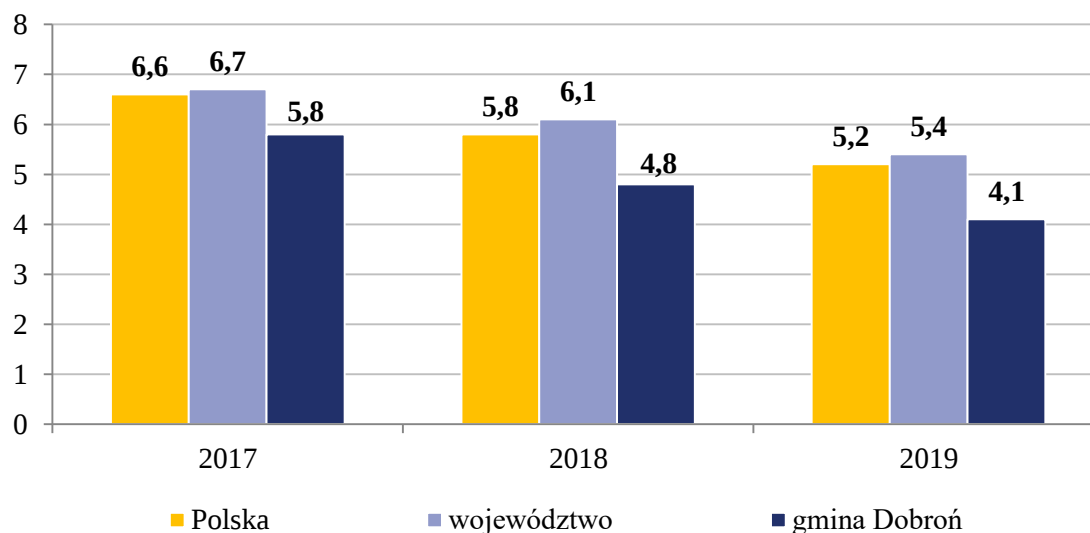
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3.2. Rynek pracy

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest **stopa bezrobocia rejestrowanego**, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Dobroń w 2019 roku wynosiła 4,1%, a więc była niższa od stopy bezrobocia rejestrowanego w województwie łódzkim (5,4%) i w całej Polsce (5,2%). Od 2017 roku stopa bezrobocia w Gminie uległa zmniejszeniu, podobnie jak miało to miejsce w województwie łódzkim i całej Polsce. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

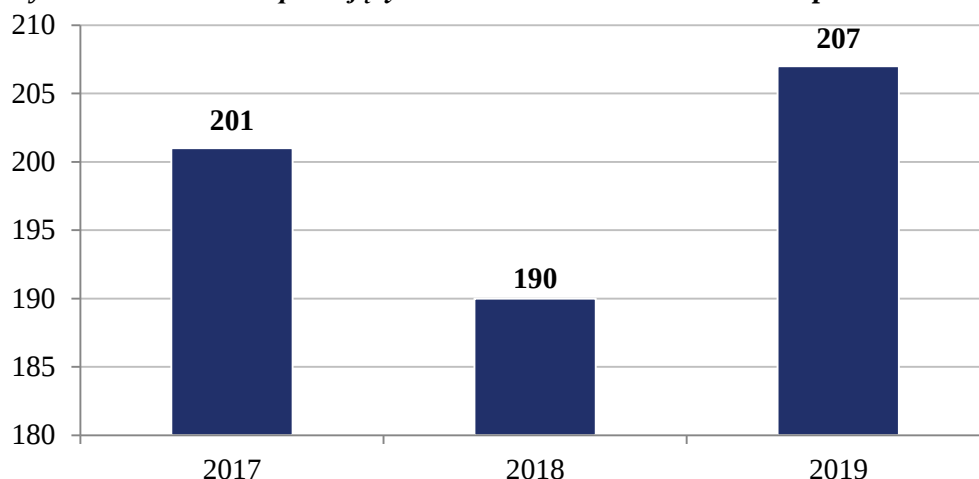
Wykres 8. Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Dobroń na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa łódzkiego oraz całej Polski (w procentach)

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Dobroń na 1000 mieszkańców pracowało 207 osób⁵. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 1596 osób. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć należy zaznaczyć, że odsetek pracujących mężczyzn był wyższy od odsetka kobiet, bowiem mężczyźni stanowili 57% wszystkich pracujących (915 osób), natomiast kobiety 43% (681 osób).

⁵ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Wykres 9. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3.3. Wychowanie i edukacja

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku **struktura wykształcenia** mieszkańców gminy Dobroń przedstawia się następująco:

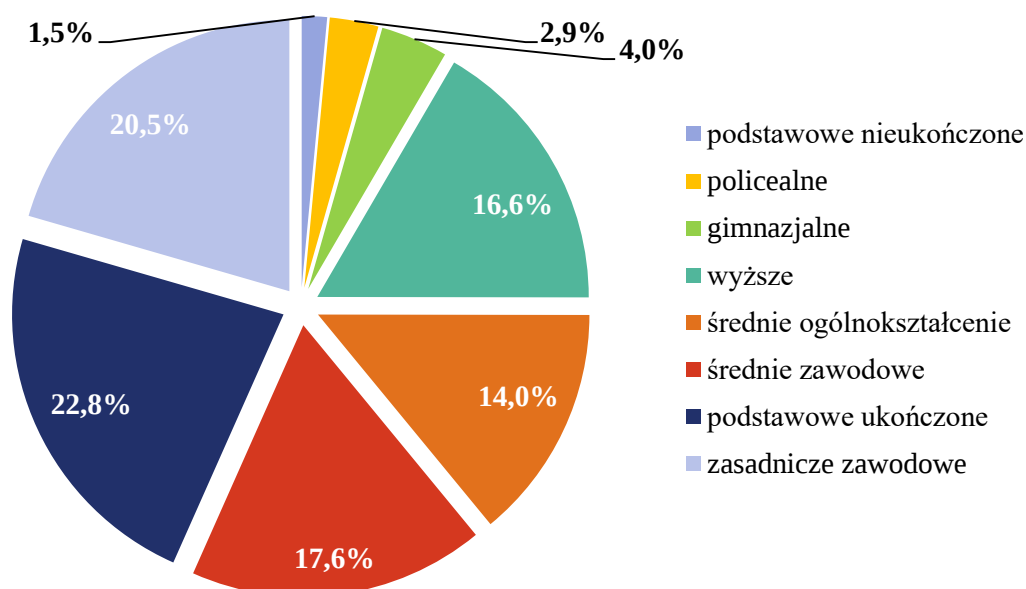
- 16,6% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2,9% wykształcenie policealne,
- 14,0% średnie ogólnokształcące,
- 17,6% średnie zawodowe,
- 20,5% zasadnicze zawodowe,
- 4,0% gimnazjalne,
- 22,8% podstawowe ukończone,
- 1,5% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej⁶.

W porównaniu do całego województwa łódzkiego mieszkańcy Gminy mają porównywalny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Gminie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (23,9%) oraz wyższe (18,9%). Znaczna część mężczyzn ma wykształcenie zasadnicze zawodowe (25,8%) oraz podstawowe ukończone (21,4%)⁷.

⁶ <https://www.polskawliczbach.pl>

⁷ Tamże.

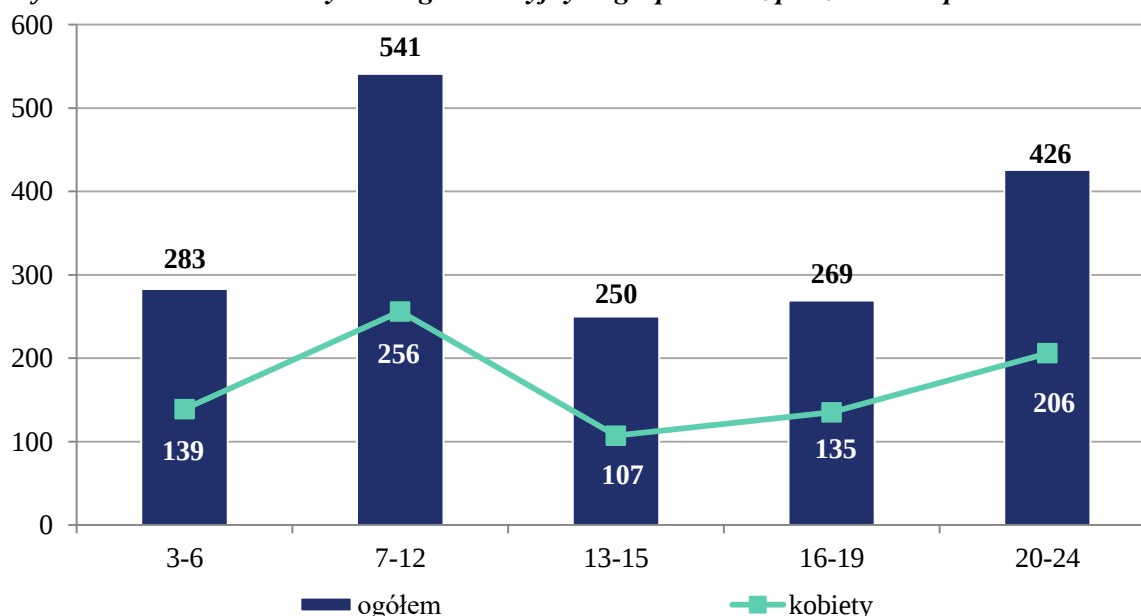
Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego 2011 roku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 1769 mieszkańców gminy Dobroń. Rozpatrując kwestię ludności z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe można zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (541 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (426 osób), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (283 osoby). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Poniżej przedstawiono sieć szkół i przedszkoli funkcjonujących w gminie Dobroń, z uwzględnieniem liczby oddziałów oraz liczbą uczniów. Poza wymienionymi placówkami oświatowymi na terenie Gminy funkcjonuje również Niepubliczny Żłobek „Akademia Maluszka”, które opieką może objąć 20 dzieci w wieku do lat 3.

Tabela 3. Wykaz uczniów i oddziałów w szkołach stan na 01.09.2019 r.

Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
Publiczne Przedszkole w Dobroniu	96	4
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Dobroniu	334	17
Szkoła Podstawowa im. Jadwigi Wajsówny w Chechle Drugim	133	9
Szkoła Podstawowa im. Władysława Stanisława Reymonta w Mogilnie Dużym	131	8
RAZEM	694	38

Źródło: Raport o stanie gminy Dobroń za 2019 rok

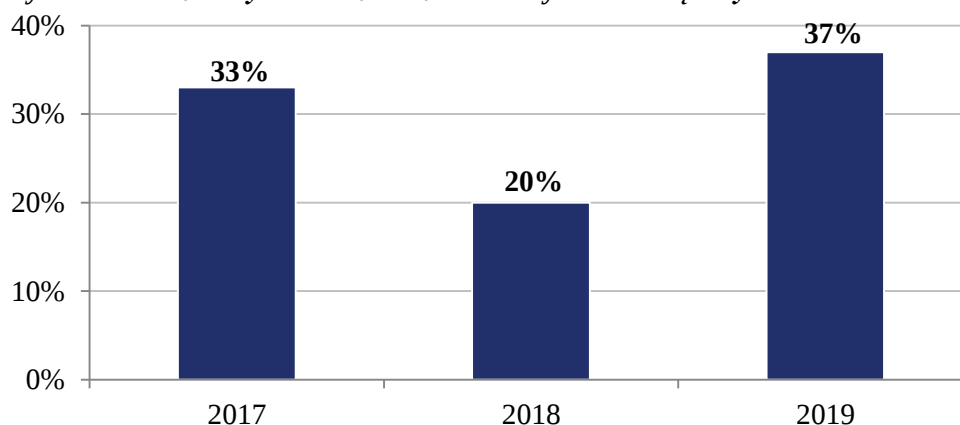
Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego⁸.

⁸ <http://sejm.gov.pl>

W 2017 roku wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 9 734 464,62 zł, w 2018 roku kształtowały się na poziomie 9 920 263,15 zł, natomiast w 2019 roku Gmina poniosła wydatki z tym związane w wysokości 14 000 886,81 zł.

Można zauważyć, że co roku na oświatę i wychowanie przeznaczony zostaje znaczna kwota, która w omawianym roku stanowiła 37% ogółu wydatków w Gminie. Udział wydatków w tym zakresie zwiększył się o 17 pp. względem roku poprzedniego i jednocześnie o 4 pp. w porównaniu do 2017 roku.

Wykres 12. Udział wydatków z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Dobroń to łącznie 2711 mieszkania (stan na koniec 2019 roku), w tym jedną nieruchomość stanowi lokal socjalny. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie w 2019 roku kształtowała się na poziomie 101,9 m², co jest wartością znacznie większą w porównaniu do całego województwa łódzkiego, gdzie kształtowała się na poziomie 69,7 m². Na przestrzeni lat 2018-2019 można zauważyć spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych i jednocześnie wzrost ogólnej liczby nieruchomości. Szczegółowe dane prezentuje tabela 4.

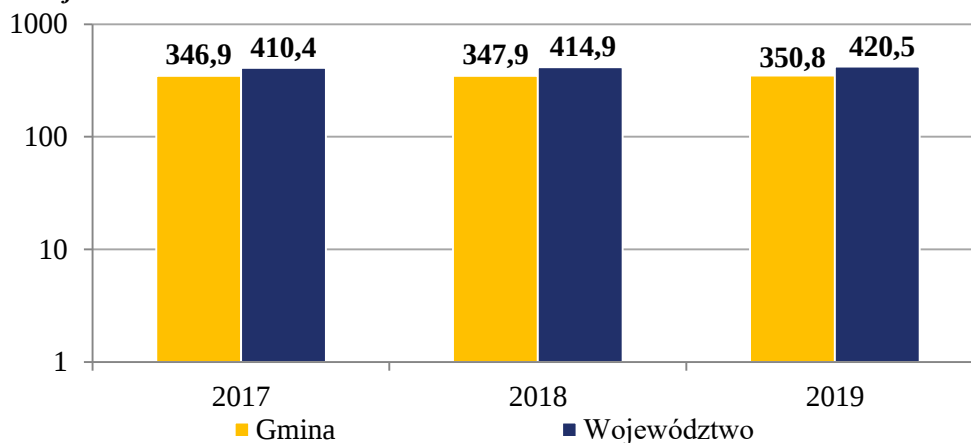
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba mieszkań	2655	2681	2711
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	101,1	101,4	101,9
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	59	69	50
kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych (w zł)	10 892	10 204	8108
liczba lokali socjalnych	1	1	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w Gminie, jest mniejsza w porównaniu z ich liczbą w województwie łódzkim. W gminie Dobroń jest to 350,8 mieszkania na 1000 mieszkańców, z kolei w całym województwie - 420,5. Jednocześnie można zauważyć, że w ostatnich trzech latach wzrosła liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców zarówno w Gminie, jak i w całym województwie. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia wykres poniżej.

Wykres 13. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców Gminy oraz w województwie łódzkim w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W tabeli 5 został przedstawiony odsetek ogółu ludności korzystających z instalacji techniczno-sanitarnych w gminie Dobroń według danych Głównego Urzędu Statystycznego na przestrzeni lat 2017-2019. Z danych wynika, że w omawianym roku z wodociągu korzystali wszyscy mieszkańcy, z kanalizacji 27,6%, natomiast gaz użytkowało 19,6% osób. Odsetek korzystających z wodociągu i kanalizacji na przestrzeni ostatnich trzech lat utrzymywał się na względnie stałym poziomie, natomiast wzrósł odsetek użytkowników instalacji gazowej. Szczegółowe dane przedstawiono poniżej.

Tabela 5. Korzystający z instalacji techniczno-sanitarnych w % ogółu ludności w latach 2017-2019

rodzaj instalacji	2017	2018	2019
wodociąg	100,0	100,0	100,0
kanalizacja	27,3	27,4	27,6
gaz	16,2	16,8	19,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

5. Kultura, sport i rekreacja

Dobrońskie Centrum Kultury (DCK) działa na podstawie Statutu nadanego Uchwałą Nr XIV/101/2015 Rady Gminy w Dobroniu z dnia 22 grudnia 2015 roku. DCK prowadzi różnorodną działalność kulturalną, mając na uwadze przede wszystkim rozwój amatorskiego ruchu artystycznego. W placówce działalność prowadzi Orkiestra Dęta, Zespół Pieśni i Tańca „Dobroń”, Zespół tańca hip-hop „Fresh Move”, Teatr *sPokoLeń*, Zespół wokalny „Volare” i Towarzystwo Śpiewacze „Lutnia”. Działa również Koło Plastyczne „W świecie sztuki” dla dzieci, Koło Plastyczne „Cuda, cudeńka - gminne robótkowo” dla dorosłych oraz Galeria Fotografii i Malarstwa. Ponadto organizuje się również zajęcia sportowo-ruchowe dla dzieci i dorosłych, takie jak „Gimnastyka dla smyka” i Nordic Walking⁹.

W ramach działalności przygotowywane i organizowane są imprezy kulturalno-rozrywkowe, skierowane do dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Gminy, a wśród głównych działań DCK można wyróżnić:

- edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę,
- integrowanie społeczności lokalnych,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
- rozbudzanie i wspomaganie społecznej aktywności kulturalnej,
- inicjowanie i promowanie innowacyjnych form uczestnictwa w kulturze.

W strukturze organizacyjnej Centrum Kultury znajduje się także **Biblioteka Publiczna w Dobroniu wraz z filią w Chechle**. Do zadań BP należy udostępnianie materiałów bibliotecznych oraz zaspakajanie potrzeb czytelnich i informacyjnych społeczności lokalnej. W 2019 roku placówki były organizatorami imprez o charakterze kulturalno-edukacyjnym, skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych. Działania podejmowano we współpracy z przedszkolami, szkołami, towarzystwami oraz organizacjami pozarządowymi. Biblioteka po raz trzeci otrzymała dotację na dofinansowanie zadania w ramach Programu Biblioteki Narodowej - „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych” w kwocie 4600,00 zł. Celem projektu było zwiększenie liczby wypożyczonych publikacji oraz czytelników.

⁹ http://dck.dobron.pl/?page_id=23

6. Opieka zdrowotna

Na terenie Gminy funkcjonuje Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Dobroniu świadczący usługi zdrowotne oraz będący podmiotem leczniczym, którego organem założycielskim jest gmina Dobroń. Nadrzędnym celem Ośrodka jest podejmowanie działań na rzecz ochrony oraz poprawy stanu zdrowia ludności, a także popularyzowanie zachowań prozdrowotnych. W ramach przysługujących mu zadań udziela pacjentom ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych.

Do struktury organizacyjnej SP GOZ należy: Poradnia lekarza rodzinnego, Poradnia pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, Poradnia rehabilitacyjna, Pracownia fizjoterapii, Punkt pobrań materiałów do badań, Gabinet medycyny szkolnej oraz Gabinet zabiegowy.

W 2019 roku został zrealizowany Program „Wykrywanie i terapia patologii narządów ruchu u mieszkańców gminy Dobroń (fizjoterapia i kinezyterapia)”. W jego ramach sfinansowano konsultacje i leczenie rehabilitacyjne pacjentów SP GOZ w Dobroniu, w tym dzieci oraz dorosłych z wrodzoną niepełnosprawnością ruchową wskutek choroby lub zdarzenia losowego. Uczestniczyło w nim 118 osób udzielono łącznie 4040 zabiegów¹⁰.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Dobroń w 2018 roku na 1 przychodnię przypadało 3854 mieszkańców. Jest to wartość znacznie większa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła 1570. W ramach POZ w 2018 roku udzielono 3,2 porady w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co stanowi mniejszą wartość względem całego powiatu pabianickiego (5,0).

Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie w porównaniu do powiatu pabianickiego w 2018 roku

wyszczególnienie	Gmina	Powiat
przychodnie	2	76
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	3854	1570
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	3,2	5,0

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019

¹⁰ Raport o stanie Gminy Dobroń za 2019 rok.

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Na terenie Gminy o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Posterunku Policji w Piątkowisku. Policjanci oprócz reagowania na aktualne potrzeby mieszkańców, realizacji zadań sugerowanych przez władze samorządowe, podczas służby wykonywali zadania wynikające z bieżących analiz stanu zagrożenia przestępczością oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego. Z Raportu wynika, że oddziaływanie prewencyjne, zwłaszcza w godzinach wieczornych i nocnych przyczyniło się do spadku liczby zdarzeń o charakterze chuligańskim. Ponadto dzięki przeprowadzanych w rejonie rzeki Grabi oraz pobliskich dzikich kąpieliskach patroli Policji, nie odnotowano żadnych utonięć¹¹.

Na obszarze Gminy działa 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP Chechło (włączona do KSRG), OSP Dobroń (włączona do KSRG), OSP Ldzań, OSP Markówka, OSP Mogilno, OSP Morgi, OSP Orpelów oraz OSP Róża. Związek OSP na terenie Gminy skupia w swoich szeregach 329 członków:

- 288 członków czynnych,
- w tym 19 kobiet,
- 14 członków honorowych,
- 27 członków wpierających.

Poniżej przedstawiono podjęte interwencje przez Ochotniczą Straż Pożarną na terenie gminy Dobroń w latach 2018-2019. Można zauważyć, że w przedmiotowym roku gwałtownie spadła liczba interwencji w zakresie usuwania skutków miejscowych zagrożeń - w porównaniu do roku poprzedniego aż o 92%.

Tabela 7. Interwencje OSP na terenie gminy Dobroń w latach 2018-2019

wyszczególnienie	2018	2019
pożary	56	72
usuwanie skutków miejscowych zagrożeń	117	9
falszywe alarmy	2	9

Źródło: Raport o stanie gminy Dobroń za 2019 rok

¹¹ Raport o stanie gminy Dobroń za 2019 rok.

8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych

8.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku¹². Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹³. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁴.

W gminie Dobroń funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych, należą do nich:

- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Dobrońskiej,
- Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Dobroniu,
- Stowarzyszenie Zielona Kolumna Orpelów - Numerki,
- Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich - Jutrzenka,
- Polski Związek Wędkarski Koło Nr 38 „KLEŃ”,
- WILD HOGS GANG FROM GRABIA,
- Ludowy Klub Sportowy „ISKRA”,
- Ludowy Klub Sportowy „LUKS” Dobroń,
- Klub Sportowy DYNAMIT,
- Fundacja ZIELONY PRZYLĄDEK¹⁵.

¹² <https://poradnik.ngo.pl>

¹³ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹⁴ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

¹⁵ http://www.powiat.pabianice.pl/strona-567-ewidencja_organizacji_pozarządowych_pod.html

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy gminy Dobroń z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok* zatwierdzonym uchwałą Nr XII/96/19 Rady Gminy w Dobroniu z dnia 28 listopada 2019 roku¹⁶.

Celem głównym Programu jest „objęcie współpracą możliwie najszerszych obszarów aktywności obywatelskiej w społeczności lokalnej”¹⁷. Wśród priorytetowych obszarów współpracy w przedmiotowym roku określono zadania w zakresie:

- edukacji i kultury;
- rozwoju lokalnego;
- aktywności sportowej dzieci i młodzieży;
- bezpieczeństwa publicznego.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej.

Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

¹⁶ Uchwała Nr XII/96/19 Rady Gminy w Dobroniu z dnia 28 listopada 2019 roku.

¹⁷ Program współpracy gminy Dobroń z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok.

8.2. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Dobroń jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**. Wsparcia i pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej¹⁸.

Świadczeniami pomocy społecznej realizowanymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na terenie Gminy są:

- świadczenia pieniężne: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy;

¹⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).

- świadczenia niepieniężne: praca socjalna, składki na ubezpieczenia zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i ośrodka wsparcia, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania, kierowanie do domów pomocy społecznej.

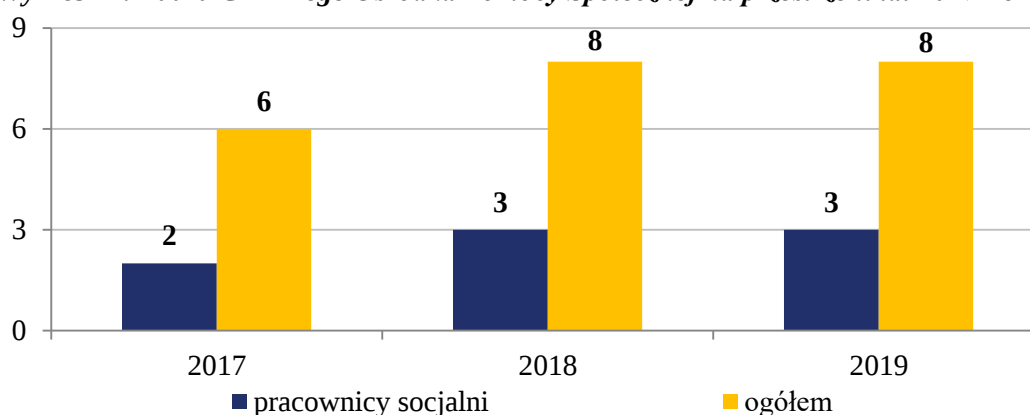
Ośrodek realizuje zadania własne i zlecone w zakresie ustalonym ustawami i aktami wykonawczymi do ustaw oraz uchwałami Rady Gminy i Wójta Gminy na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876);
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 713);
- uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023;
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 111);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1327);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1348);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407).

W 2019 roku w obszarze pomocy społecznej poniesiono wydatki na łączną kwotę 900 119,26 zł. W 2018 roku kwota wydatków kształtowała się na poziomie 910 744,69 zł, natomiast w 2017 roku poniesiono koszty z tym związane w kwocie 917 850,66 zł.

Na koniec 2019 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w gminie Dobroń zatrudnionych było 8 pracowników, w tym 1 kierownik, 3 pracowników socjalnych oraz 4 pozostałych pracowników. Spośród zatrudnionych w GOPS pracowników 7 osób posiada wykształcenie wyższe, a jeden pracownik socjalny ukończył specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego. W latach 2018-2019 liczba zatrudnionych pracowników socjalnych oraz ogólna liczba osób zatrudnionych w GOPS utrzymywała się na stałym poziomie. W przedmiotowym roku Ośrodek spełniał ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – jeden pracownik na 2000 osób lub jeden pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

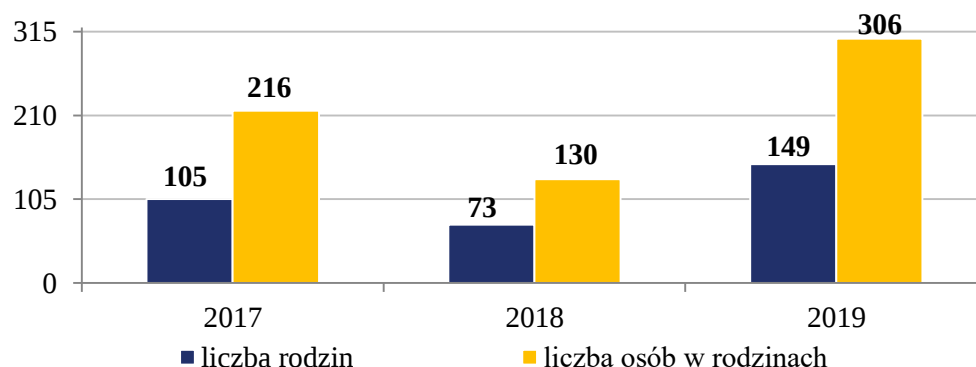
Wykres 14. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej ulegała wahaniom. W 2017 roku z pomocy skorzystało 105 rodzin, w roku następnym o 42% mniej, natomiast w 2019 roku liczba rodzin wzrosła o 104%. W latach 2017-2018 zmniejszyła się również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej - z 216 w 2017 roku do 130 w 2018. Względem poprzedniego roku, w 2019 roku liczba osób wzrosła do 306. Szczegółowe dane prezentuje wykres poniżej.

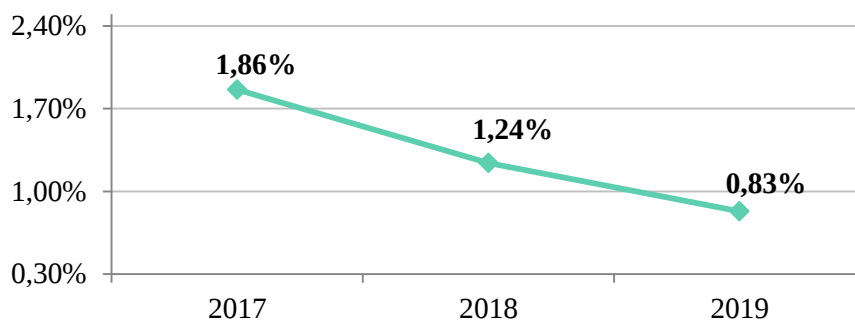
Wykres 15. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2017-2019 wartość omawianego wskaźnika uległa zmniejszeniu – z 1,86% w 2017 roku, do 0,83% w 2019 roku. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na wykresie 16.

Wykres 16. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, i 2019 rok

Poniżej przedstawiono liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku oraz płeć na przestrzeni ostatnich trzech lat. Z danych wynika, iż w 2019 roku najwięcej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku produkcyjnym (23 osoby). Ponadto można zauważyć, że liczba korzystających z pomocy społecznej mężczyzn jest nieznacznie większa od liczby kobiet (kobiety - 41, mężczyźni - 45).

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby przyznanych świadczeń w latach 2017-2019

wiek	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	38	17	29	12	18	9
produkcyjny	92	38	67	25	56	23
poprodukcyjny	27	15	20	12	12	9
ogółem	157	70	116	49	86	41

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Dobroń udzielił pomocy w formie świadczeń pieniężnych 55 osobom, natomiast w formie świadczeń niepieniężnych 19 osobom.

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się z 95 w 2017 roku do 34 w 2019 roku, co oznacza spadek o 64%. Różnica w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie na przestrzeni trzech ostatnich lat kształtuje się na

poziomie 6 pp. – mężczyźni stanowili bowiem 53% wszystkich osób, którym to świadczenie zostało przyznane, a kobiety - 47%. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela 9.

Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2019

pleć	2017	2018	2019
kobiety	15	22	16
mężczyźni	80	30	18
ogółem	95	52	34

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Dobroń było ubóstwo - z tego powodu pomoc otrzymywało 45 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono wsparcia znajduje się bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem (43 rodziny). Stosunkowo częstym powodem udzielania świadczeń była także niepełnosprawność (34 rodziny), alkoholizm (18 rodzin) i bezrobocie (14 rodzin). Szczegółowe dane dotyczące powodów udzielania pomocy i wsparcia rodzinom przez GOPS przedstawia tabela poniżej.

Tabela 10. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w 2019 roku

Powody udzielenia pomocy i wsparcia	Liczba rodzin
Ubóstwo	45
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	43
Niepełnosprawność	34
Alkoholizm	18
Bezrobocie	14
Długotrwała lub ciężka choroba	8
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem - w tym: rodziny niepełne	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	5
Sieroctwo	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa – w tym: wielodzietność	4
Bezdomność	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

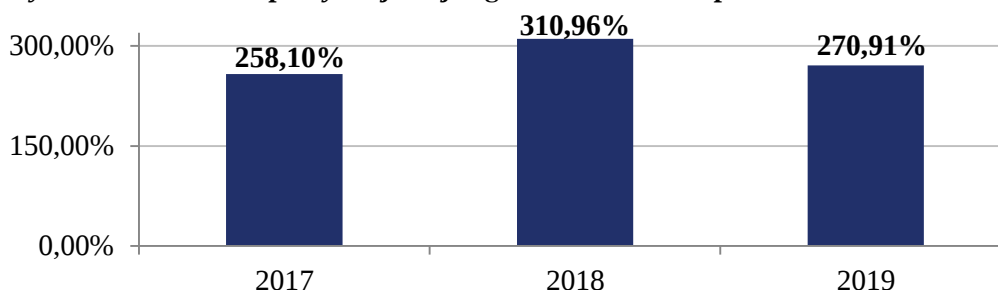
Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2017-2019. Można zauważyć, że w tym okresie znacznie spadła liczba osób ogółem, rodzin oraz osób w rodzinach, z którymi je przeprowadzono. W porównaniu do 2017 roku, w przedmiotowym roku było to o 53% rodzin mniej oraz o 70% mniej osób ogółem. Szczegółowe dane przedstawia tabela 11.

Tabela 11. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób ogółem	210	172	63
liczba rodzin	133	109	63
liczba osób w rodzinach	382	292	122

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na poziomie 270,91%. Zatem względem 2017 roku zwiększył się - różnica kształtuje się na poziomie 12,81 pp, z kolei w porównaniu do roku 2018 spadł o 40,05 pp.

Wykres 17. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Dobroń na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

8.3. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Dobroń. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Posterunek Policji,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Punkt Konsultacyjny-Informacyjny,
- Punkt Wsparcia Interwencyjno-Psychologicznego,
- Klub Integracji Społecznej,
- placówki oświatowe,
- organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych,
- analiza SWOT¹⁹,
- charakterystyka głównych obszarów problemowych,
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań.

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej - wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania między-dziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania Gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez gminę Dobroń.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne, określono podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

CEL STRATEGICZNY

Sprawny i adekwatny do potrzeb mieszkańców, system rozwiązywania problemów społecznych w gminie Dobroń,

→ **poprzez** podejmowanie interwencji w odpowiedzi na problemy mieszkańców Gminy,

→ **tak, aby** interwencja uwzględniała charakter i skalę problemów oraz optymalizowała wykorzystywanie dostępnych zasobów.

¹⁹ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

1. Dziedziny planowania strategicznego

1.1. Wspieranie rodziny

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny,
- pracy z rodziną,
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W dalszej części Strategii przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

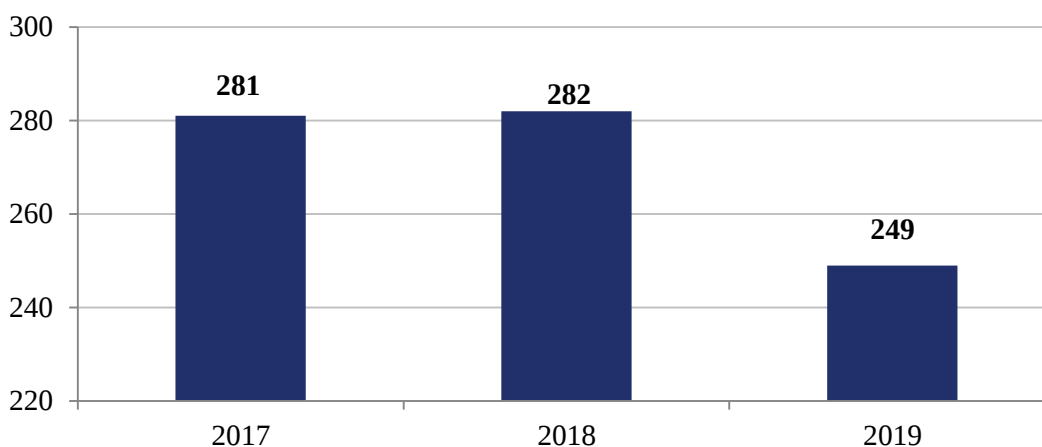
Tabela 12 przedstawia liczbę udzielonych świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych) w podziale na poszczególne typy rodzin w 2019 roku. Dostrzegalna jest dominacja rodzin bez dzieci - w zakresie świadczeń niepieniężnych udzielono 5173 świadczenia, natomiast w obszarze świadczeń pieniężnych 317.

Tabela 12. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w 2019 roku

typ rodziny	liczba świadczeń	
	świadczenia niepieniężne	świadczenia pieniężne
bez dzieci	5173	317
jedno dziecko	828	36
dwoje dzieci	56	13
troje dzieci	761	2
czworo i więcej dzieci	292	2

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Wykres poniżej przedstawia średniomiesięczną liczbę rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. Można zauważyć, że z tej pomocy w 2019 roku skorzystało 249 rodzin, czyli o 12% mniej niż w roku 2018. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalna jest tendencja spadkowa jeśli chodzi o średniomiesięczną liczbę rodzin korzystających z tego typu świadczeń.

Wykres 18. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ skorzystało średnio 579 rodzin, w 2018 roku 543 rodziny, natomiast w 2019 roku 552. Na przestrzeni lat 2017-2018 nastąpił zatem spadek liczby rodzin, pobierających to świadczenie. Można natomiast zauważyć ich wzrost w 2019 roku. Jednocześnie w omawianym roku znacznie wzrosła kwota wydanych świadczeń. Dane w tym zakresie przedstawia tabela 13.

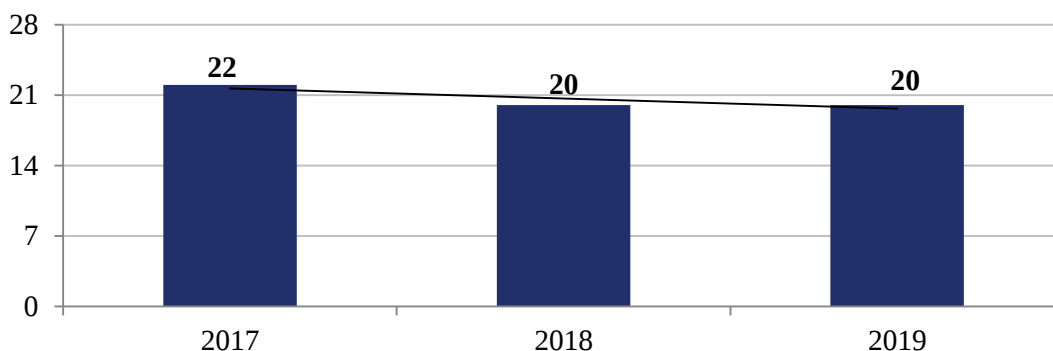
Tabela 13. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019*
liczba rodzin	579	543	552
kwota świadczeń (zł)	4 962 357,00	4 689 252,00	6 561 333,00

* dane za rok 2019 dotyczą okresu od stycznia do czerwca

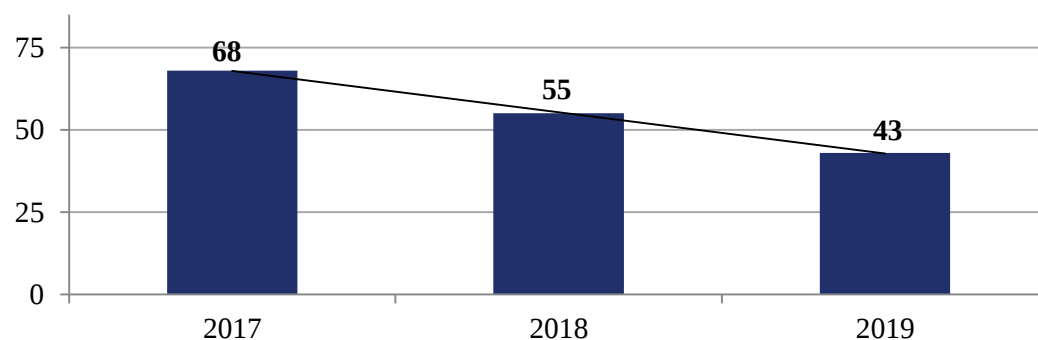
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę, w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin, która korzystała z tego typu świadczeń utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

Wykres 19. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniżej przedstawiono liczbę rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019. W tym okresie liczba rodzin otrzymujących wsparcie z tego powodu zmniejszyła się o 37%.

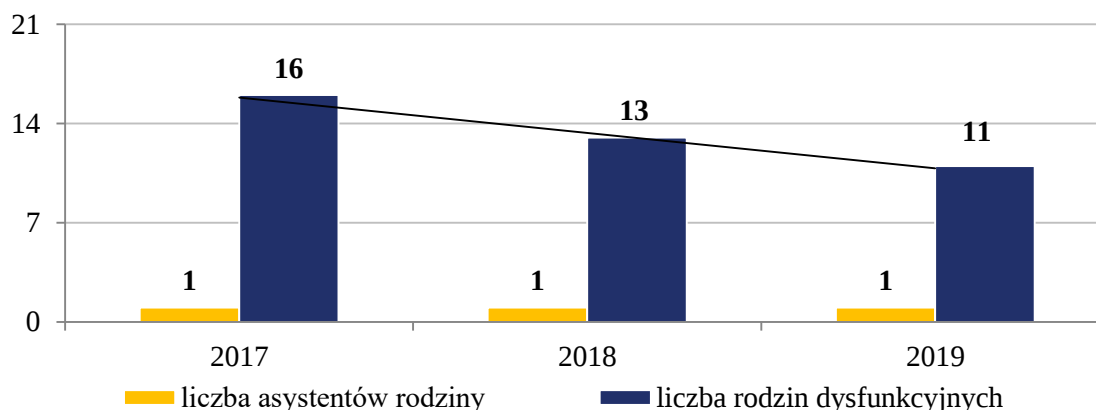
Wykres 20. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - ogółem w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Dobroń realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821) od dnia 18 października 2012 roku. Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całłościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W GOPS w 2019 roku zatrudniony był jeden asystent rodziny. W ramach realizacji ustawowego zadania prowadził on pracę w 11 rodzinach doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W ostatnich trzech latach liczba rodzin objętych pomocą i wsparciem asystenta zmniejszyła się - względem 2017 roku o 5 rodzin.

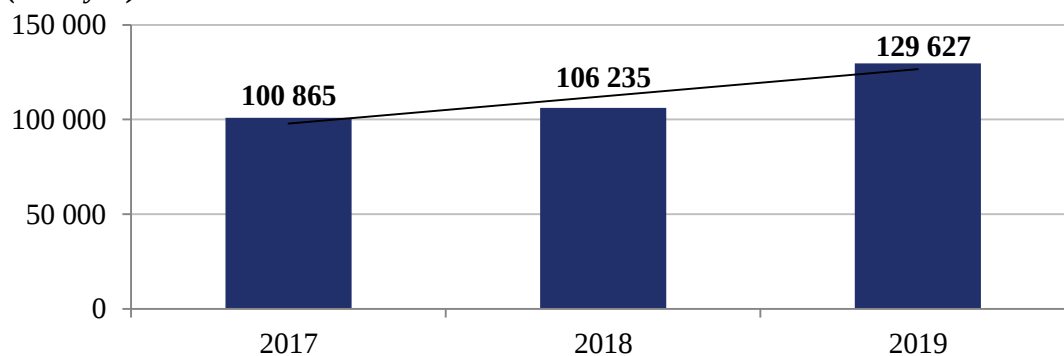
Wykres 21. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w przedmiotowym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 129 627 zł. Można zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 wzrosła.

Wykres 22. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi służbami takimi jak: placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich.

Korelacje

Dziedziny szczególnie powiązane z obszarem **wspierania rodziny**:

- **edukacja** - w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży;
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** - jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** - szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu;
- **profilaktyka oraz rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych** - uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcyjności rodziny i problemów wszystkich ich członków.

Cele operacyjne**- Cel operacyjny nr 1 -**

Wspieranie rodzin w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz umiejętności przezwyciężania sytuacji kryzysowych występujących w rodzinie.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.
2	Funkcjonowanie rodzin wspierających.	Liczba osób objętych pomocą rodziny wspierającej.
3	Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
4	Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.
5	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin - zapewnienie wsparcia finansowego i pomocy niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.
6	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
7	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba rodzin i dzieci objętych monitorowaniem.
8	Organizowanie oraz współfinansowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży.	Liczba osób korzystających z wypoczynku zimowego i letniego.
9	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz wspierania rodziny.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
10	Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego i psychologicznego.	Liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznego poradnictwa.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	Placówki oświatowe, NGO.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

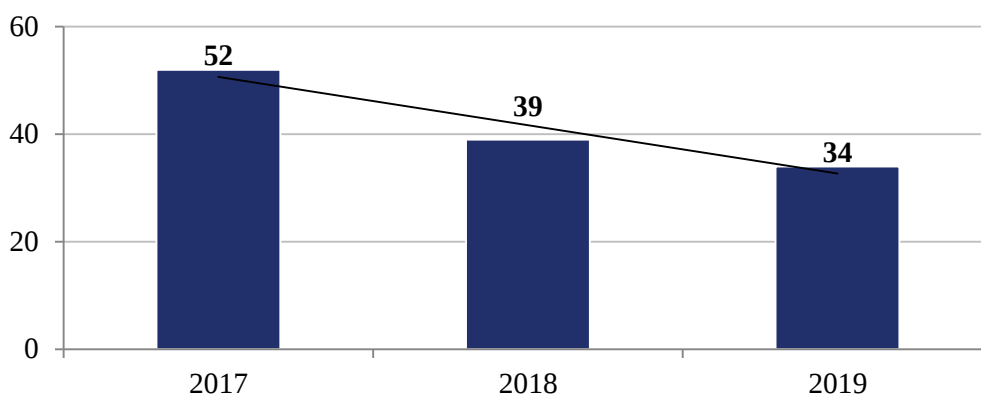
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 34 rodzin. Warto zwrócić uwagę na to, iż **niepełnosprawność jako powód udzielenia pomocy i wsparcia znalazła się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie w 2019 roku**. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu zmniejszyła się - w porównaniu do 2017 roku o 35%. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.

Wykres 23. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. W 2017 roku przyznano 548 świadczeń na łączną kwotę 83 844,00 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wynosiła 566 na kwotę 89 551,00 zł, z kolei w 2019 roku udzielono 619 świadczeń na kwotę 117 047,00 zł. W 2019 roku liczba przyznanych świadczeń wzrosła - w stosunku do 2017 roku o 13%.

Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	548	566	619
kwota świadczeń (zł)	83 844,00	89 551,00	117 047,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ciągu ostatnich trzech lat wzrosła również liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2017 roku przyznano 822 świadczenia, w 2018 roku - 828, natomiast w 2019 roku - 832. Różnica pomiędzy 2017 rokiem, a 2019 rokiem kształtuje się na poziomie 10 świadczeń, co oznacza wzrost o 1%.

Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	822	828	832
kwota świadczeń (zł)	125 802,00	130 926,00	153 461,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2017 roku przyznano 575 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku - 545, natomiast w 2019 roku - 553. Można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba udzielonych świadczeń w tym zakresie spadła, w stosunku do 2017 roku - o 4%.

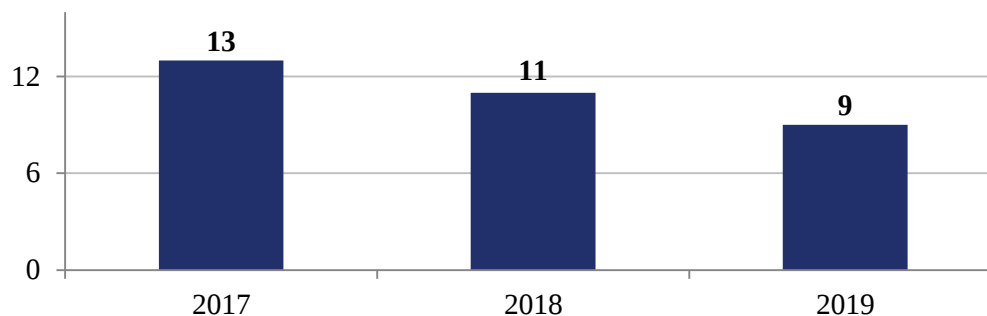
Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	575	545	553
kwota świadczeń (zł)	87 975,00	86 213,00	104 718,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku z usług opiekuńczych (przysługujących osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób) skorzystało 9 osób. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób korzystających z usług opiekuńczych zmniejszyła się.

Wykres 24. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Od 2017 roku Gmina realizuje Program rządowy „Za życiem”, który wspiera rodziny z osobami niepełnosprawnymi, w szczególności wychowujące niepełnosprawne dzieci. W jego ramach wypłacane jest jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka w wysokości 4000 zł, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenia albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych zastanych, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj. trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych z racji występowania barier osobistych, społecznych oraz funkcjonalnych.

Korelacje

Obszary szczególnie powiązane z dziedziną **wsparcia osób niepełnosprawnych**:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP;

- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

- Cel operacyjny nr 1 -

Zapewnienie warunków służących możliwie pełnemu wsparciu oraz integracji osób niepełnosprawnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych.
2	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych, w tym zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Prowadzenie działań integracyjnych osób niepełnosprawnych poprzez organizację imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych lub turystycznych.	Liczba zorganizowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym lub turystycznym dla osób niepełnosprawnych.
4	Udzielenie pomocy materialnej poprzez m.in. dofinansowanie do leków, kosztów leczenia.	Liczba osób którym została przyznana pomoc materialna.
5	Dostosowywanie infrastruktury Gminy (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych, likwidowanie barier architektonicznych.	Liczba działań zmierzających do dostosowania infrastruktury gminnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
6	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych, w tym pracowników Urzędu Gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrońcu.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.
7	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	Placówki zdrowia, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki europejskie.

1.3. Zdrowie psychiczne**Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych**

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian²⁰.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których można znaleźć wyczerpujące statystyki.

W ramach GOPS funkcjonuje Punkt Wsparcia Interwencyjno-Psychologicznego, którego działalność służy zwiększeniu dostępności do pomocy terapeutycznej dla mieszkańców Gminy. Można w nim uzyskać specjalistyczne poradnictwo z zakresu psychologii oraz interwencji kryzysowej dla osób dorosłych i ich rodzin.

Zgodnie z Rozporządzeniem MEN w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach pomocy tej udziela się uczniom, a w szczególności ze względu na:

- niepełnosprawności,
- niedostosowanie społeczne i zagrożenie niedostosowaniem społecznym,

²⁰ www.psychiatriapolska.pl

- zaburzenia zachowania i emocji,
- szczególne uzdolnienia,
- specyficzne trudności w uczeniu się,
- deficyty kompetencji i zaburzeń sprawności językowych,
- choroby przewlekłe,
- sytuacje kryzysowe lub traumatyczne,
- zaniedbania środowiskowe oraz trudności adaptacyjne.

Obszary problemowe

Najważniejszym obszarem problemowym w dziedzinie planowania strategicznego w zakresie zdrowia psychicznego jest zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi.

Korelacje

Obszary szczególnie powiązane z dziedziną **zdrowia psychicznego**:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przewyżczone we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;

- **przemoc i uzależnienia** – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

- Cel operacyjny nr 1 -

Wspieranie koniecznych przemian świadomości i wrażliwości społeczności lokalnej w obszarze zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.
2	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego - prowadzenie programów profilaktycznych z obszaru zdrowia psychicznego.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.
3	Zapewnienie dostępności do pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w placówkach oświatowych.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
4	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.
5	Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Liczba uczestników warsztatów.
6	Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów zdrowotnych, w tym zaburzeń psychicznych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
7	Kierowanie mieszkańców Gminy z zaburzeniami psychicznymi na zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy oraz umieszczenie osób niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania w DPS.	Liczba osób skierowanych do ŚDS/DPS.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	Placówki zdrowia, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny²¹. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

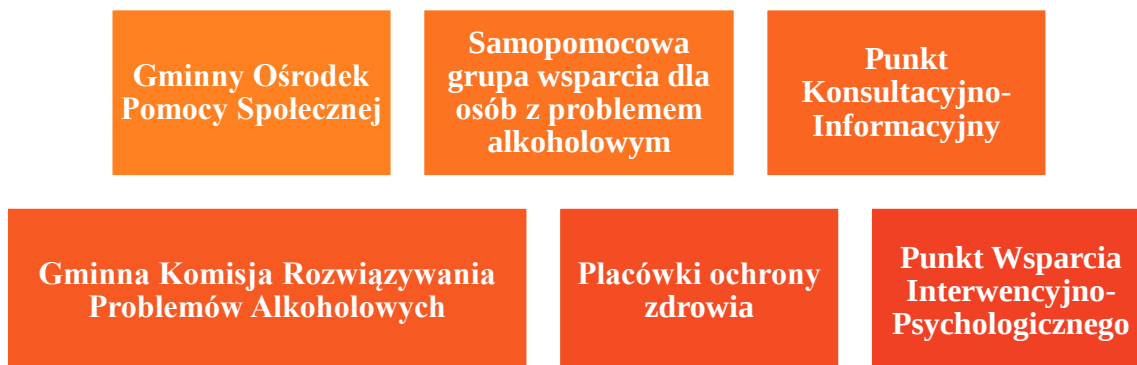
Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Wójt powołał **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Działania podejmowane przez GKRPA w gminie Dobroń wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XIII/106/19 Rady Gminy w Dobroniu z dnia 30 grudnia 2019 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Dobroń na rok 2020*. Celem strategicznym Programu jest „Ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzież”. Do celów operacyjnych należą:

- zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zmniejszanie rozmiarów tych, które już wystąpiły;
- ulepszenie sposobów radzenia sobie z problemami aktualnie występującymi w Gminie;

²¹ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

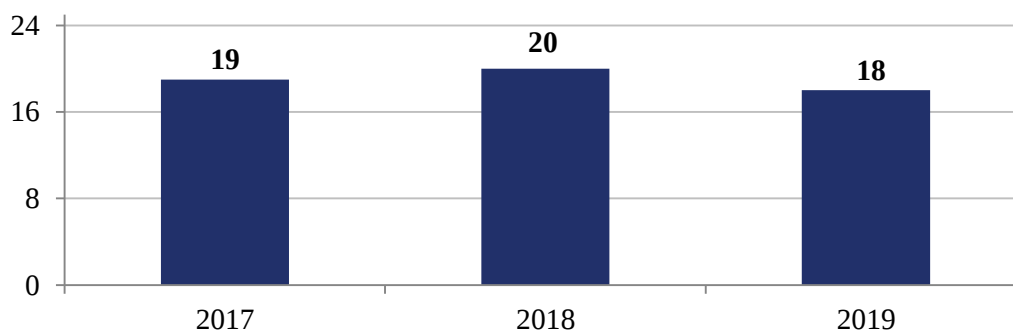
- zwiększenie wśród lokalnej społeczności, a zwłaszcza wśród młodzieży wiedzy w zakresie problematyki uzależnień²².

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Dobroń mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w ostatnich trzech latach żadnej osobie nie udzielono pomocy i wsparcia GOPS z powodu narkomanii. W omawianym okresie wsparcia udzielano osobom uzależnionym od alkoholu. Można zauważyć, że liczba osób korzystających z pomocy GOPS z tego powodu utrzymywała się na względnie stałym poziomie. W roku przedmiotowym było to 18 osób. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.

Wykres 25. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Dobroń, w ramach przysługujących jej uprawnień, działania.

Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 4 członków. W 2019 roku przeprowadzili oni rozmowy z 6 osobami uzależnionymi od alkoholu. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu

²² Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Dobroń na rok 2020.

obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 6 osób uzależnionych. Na przestrzeni ostatnich trzech lat Komisja prowadziła również rozmowy z członkami rodzin osób uzależnionych. Dane dotyczące działań GKRPA w gminie Dobroń podejmowanych wobec osób uzależnionych oraz członków ich rodzin w latach 2017-2019 przedstawia tabela poniżej.

Tabela 17. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Dobroń w latach 2017-2019

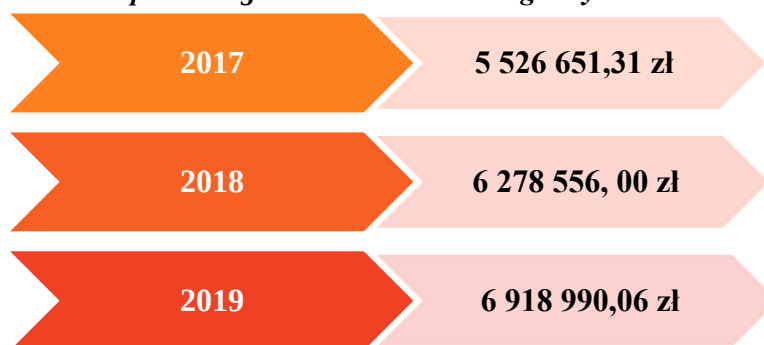
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	7	7	6
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	4	7	6
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	7	7	2
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	1	6

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W ostatnich latach na terenie Gminy nie przeprowadzano programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. Zorganizowano natomiast jednorazowe prelekcje, pogadanki, spektakle, festyny i inne imprezy plenerowe oraz konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne). Ponadto w roku sprawozdawczym 4 członków GKRPA podnosiło swoje kwalifikacje uczestnicząc w szkoleniach z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych.

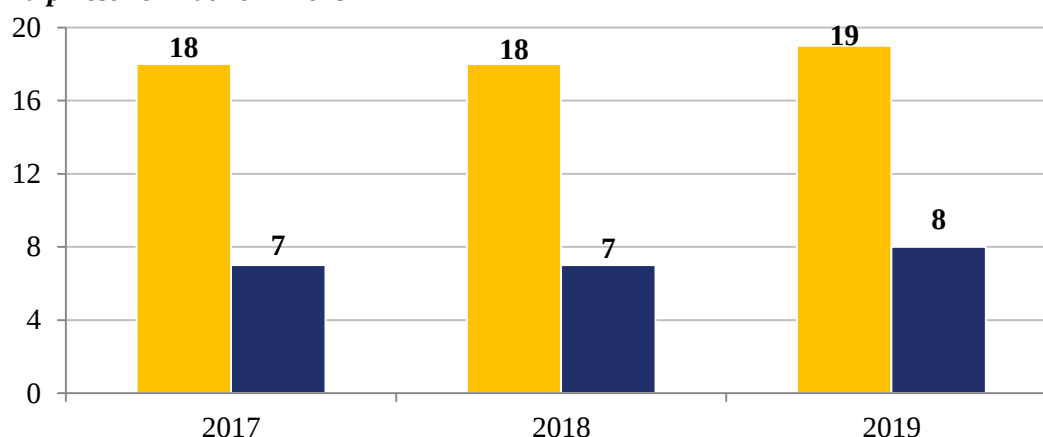
Rynek napojów alkoholowych

W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wynosiła łącznie 6 918 990,06 zł, w tym 2 786 990,24 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 859 019,11 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 3 272 980,71 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do lat poprzednich, w omawianym roku łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa wzrostowi.

Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Dobroń w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku na terenie gminy Dobroń znajdowało się łącznie 27 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 19 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 8 przydzielonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2017-2019 liczba sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu oraz liczba lokali gastronomicznych utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

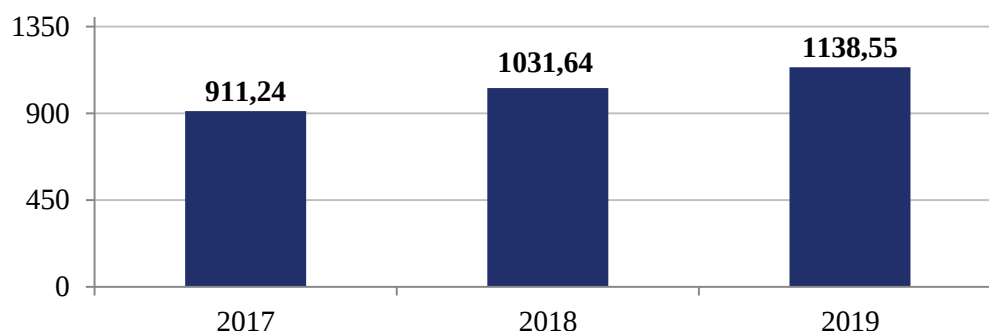
Wykres 26. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Dobroń na przestrzeni lat 2017-2019

- przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)
- przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku wartość sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia kształtowała się na poziomie 1138,55 zł. W porównaniu do roku poprzedniego wartość ta wzrosła o 10%, natomiast względem roku 2017 aż o 25%. Szczegółowe dane przedstawia wykres 27.

Wykres 27. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w latach 2017-2019 (w złotych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2017-2019

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy danych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień;
- brak realizowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN;
- znaczny wzrost wartości sprzedanego alkoholu w przeliczeniu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Korelacje

Obszary szczególnie powiązane z dziedziną **profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych**:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo- wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także

uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne;

- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej;
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia;
- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

- Cel operacyjny nr 1 -

Budowanie skutecznego systemu pomocy terapeutycznej oraz wsparcie działalności grup samopomocowych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i ich rodzin.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.	Liczba wniosków skierowanych do sądu.
2	Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia po przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna.
3	Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i ich Rodzin.	Liczba udzielonych porad dla osób uzależnionych i ich rodzin.
4	Wspieranie działalności samopomocowej grupy Anonimowych Alkoholików.	Liczba członków grupy AA na terenie Gminy.
5	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.

6	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.
7	Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
8	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień na terenie Gminy.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.
9	Kierowanie osób potrzebujących pomocy do wyspecjalizowanych placówek leczenia uzależnień.	Liczba osób skierowanych do wyspecjalizowanych placówek.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GKRPA.	UG, placówki ochrony zdrowia, grupa AA.	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

- Cel operacyjny nr 2 -

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki informacyjnej i edukacyjnej - z obszaru uzależnienia od substancji psychoaktywnych, w szczególności dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Przeprowadzanie w placówkach oświatowych programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
2	Organizowanie warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3	Organizowanie wypoczynku z programem socjoterapeutycznym profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.

4	Realizowanie szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
5	Kontynuowanie działalności sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych.
6	Zwiększenie dostępności do form pomocy środowiskowej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą środowiskową i socjoterapeutyczną.
7	Prowadzenie działań promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia, wolny od uzależnień.	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.
8	Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących zapobiegania uzależnieniom.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GKRPA, placówki oświatowe.	NGO, UG, DCK.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie, NFZ.

- Cel operacyjny nr 3 -

Szerzenie wiedzy w zakresie specyfiki problemów i konsekwencji związanych ze spożywaniem alkoholu, promowanie zdrowego stylu życia oraz upowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy w przypadku wystąpienia problemu uzależnień.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców Gminy w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez m.in.: szkolenia, wykłady, kampanie profilaktyczne.	Liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych.

2	Podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz pracowników placówek oświatowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.	Liczba pracowników pomocy społecznej i placówek oświatowych uczestniczących w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
3	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.
4	Utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Liczba działań podjętych w celu promowania wśród mieszkańców zdrowego stylu życia.
5	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GKRPA.	NGO, UG, DCK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

1.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Dobroń zajmuje się **Gminny Zespół Interdyscyplinarny**. Członkowie GZI działają w oparciu o porozumienia zawarte między Wójtem gminy Dobroń a podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu. Ponadto GZI realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2022* przyjętym Uchwałą Nr XVII/113/2012 Rady Gminy w Dobroniu. Naczelnym celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności pomocy świadczonej osobom uwikłanym w przemoc i ochrona ofiar przemocy, a także zwieszenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc na terenie gminy Dobroń, w szczególności przez:

- podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- pogłębianie wiedzy i doskonalenie umiejętności przedstawicieli różnych grup zawodowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- rozszerzenie ofert form pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz rodzin dotkniętych uzależnieniem od alkoholu;
- zwiększenie skuteczności podejmowanych działań na rzecz niesienia pomocy rodzinom dotkniętym przemocą poprzez nawiązanie współpracy różnych służb i instytucji;
- zwiększenie dostępności i efektywności działań edukacyjno-wychowawczych oraz profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do nauczycieli, dzieci, młodzieży i rodziców²³.

Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Prace w grupach roboczych prowadzone są w zależności od potrzeb zgłaszanych przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny. Do zadań grup roboczych należy w szczególności:

²³ Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2022.

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodziny, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

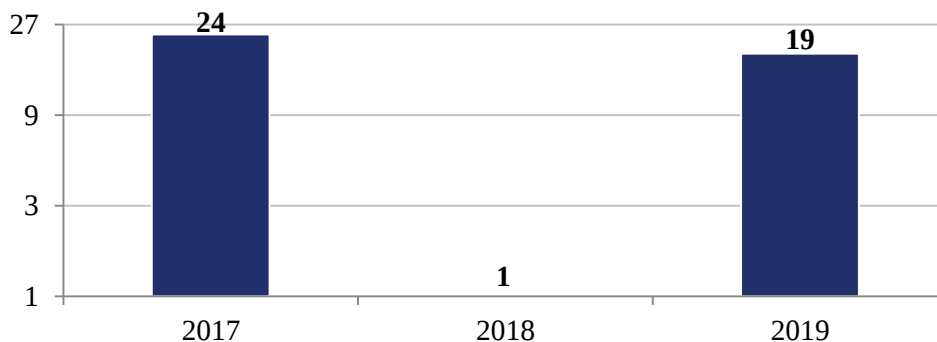
Czynnikami gwarantującymi właściwą realizację Programu są: poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych, dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy Dobroń oraz poza nim, otwartość i chęć współpracy specjalistów, silne więzi rodzinne, a także chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie Gminy mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

W 2019 roku powołano 19 grup roboczych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań i pracy w indywidualnych przypadkach. Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę powołanych grup roboczych na przestrzeni ostatnich trzech lat. Można zauważyć, że w tym okresie liczba utworzonych grup ulegała wahaniom, szczególnie w 2018 roku odnotowano gwałtowny spadek liczby powołanych grup roboczych.

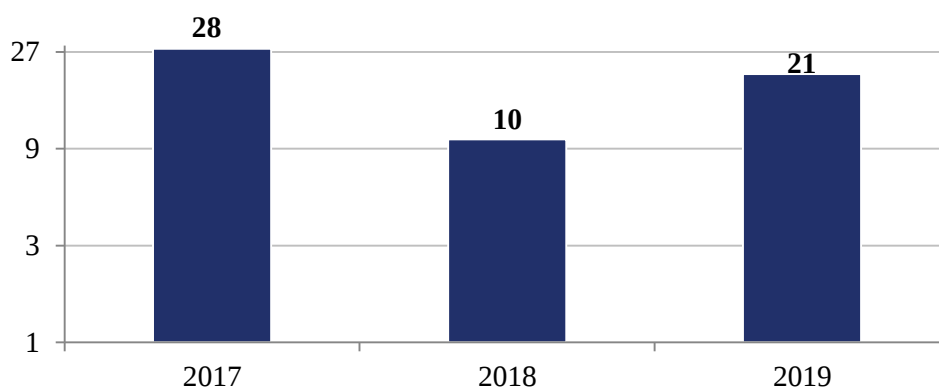
Wykres 28. Liczba powołanych grup roboczych w latach 2018-2019

Źródło: Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizują oni procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie tej procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. W 2019 roku do przewodniczącego Zespołu wpłynęło 21 „Niebieskich Kart - A”, co oznacza wzrost w porównaniu do roku poprzedniego o 110% i jednocześnie spadek o 25% względem 2017 roku.

Wykres 29. Liczba założonych „Niebieskich Kart - A” w latach 2017-2019

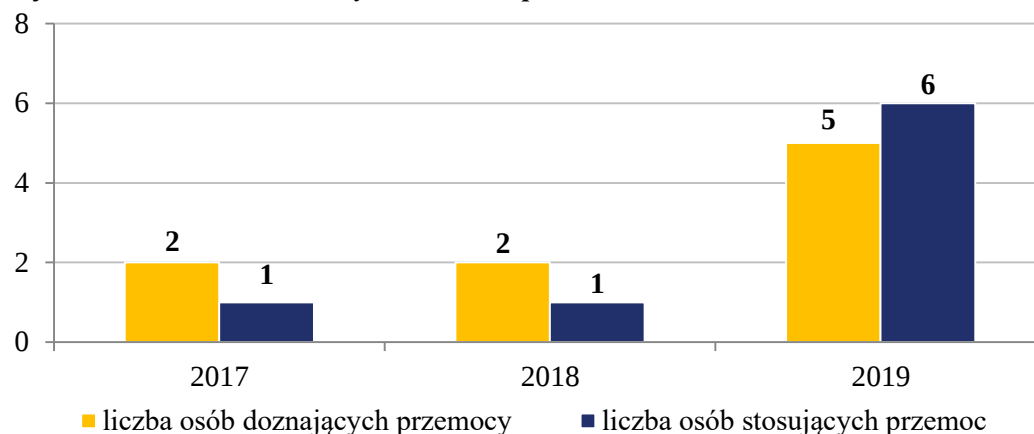

Źródło: Sprawozdanie roczne z działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Dobroniu za 2019 r.

Działania grup roboczych polegają najczęściej na monitorowaniu sytuacji rodzin przez dzielnicowego i pracownika socjalnego, informowaniu o możliwościach udzielenia pomocy, kierowaniu osób podejrzanych o stosowanie przemocy a nadużywających alkoholu do GKRPA w Dobroniu lub na terapię odwykową, kierowaniu do Sądu Rejonowego - Wydział III Rodzinny i Nieletnich pism o wgląd w sytuację rodzin, w których są małoletnie dzieci, kontaktach z kuratorem, zapewnieniu dzieciom z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie dostępu do pomocy pedagogicznej, psychologicznej, motywowaniu sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, czy podjęcia leczenia odwykowego.

Rodzinom dotkniętym przemocą domową i przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej proponowano pomoc i wsparcie asystenta rodziny. Dodatkowo osobom dotkniętym przemocą zapewniono możliwość skorzystania z pomocy Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego. W 2019 roku z pomocy skorzystało 5 osób doznających przemocy oraz 6 osób stosujących przemoc. Liczba osób objętych wsparciem Punktu na przestrzeni trzech ostatnich lat została przedstawiona na poniższym wykresie.

Wykres 30. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W omawianych latach Przewodniczący GZI wraz z kierownikiem GOPS w Dobroniu organizowali szkolenia związane z działalnością Zespołu Interdyscyplinarnego, grup roboczych, a także szeroko rozumianego zjawiska przemocy oraz działań zmierzających do jego przeciwdziałania. Corocznie uczestniczyli w nim przedstawiciele oświaty, ochrony zdrowia, Ośrodka Pomocy Społecznej, sądu i Policji²⁴.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych i diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- funkcjonowanie stereotypu nakazującego utrzymywanie w tajemnicy faktu doznawania przemocy w rodzinie, który jest najczęstszym czynnikiem powstrzymującym reakcję zarówno osoby doznającej przemocy oraz innych ludzi (sąsiadów, dalszych krewnych, policjantów).

²⁴ Sprawozdanie roczne z działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Dobroniu za 2019 r.

Korelacje

Dziedziny szczególnie powiązane z obszarem **przeciwdziałania przemocy w rodzinie**:

- **wspieranie rodziny** - działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** - przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie;
- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** - brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie;
- **edukacja** - poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskają wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia;

- **ochrona zdrowia** - poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

- Cel operacyjny nr 1 -

Podejmowanie działań edukacyjnych w celu zwiększenia wrażliwości oraz świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy w rodzinie.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych.
2	Kontynuowanie przeprowadzania szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
3	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych.
4	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
5	Realizowanie programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.
6	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.
7	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GZI.	NGO, GKRPA, UG, PP, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

- Cel operacyjny nr 2 -

Koordinowanie działań służących budowaniu skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
2	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia problemu.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
3	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.
4	Organizacja szkoleń dla pracowników ochrony zdrowia oraz placówek oświatowych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.
5	Kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób stosujących przemoc, skierowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.
6	Kontynuowanie działalności Punktu Wsparcia Interwencyjno- Psychologicznego.	Liczba osób korzystających z pomocy Punktu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GZI.	NGO, GKRPA, UG, PP, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

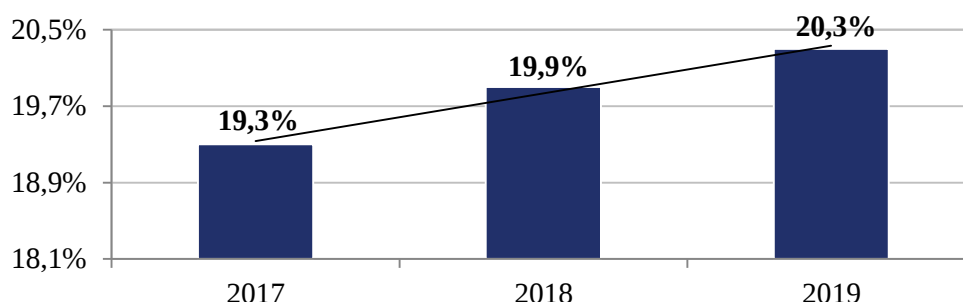
1.6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko starzejącego się społeczeństwa ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 20,3% wszystkich mieszkańców gminy Dobroń, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 1 pp.

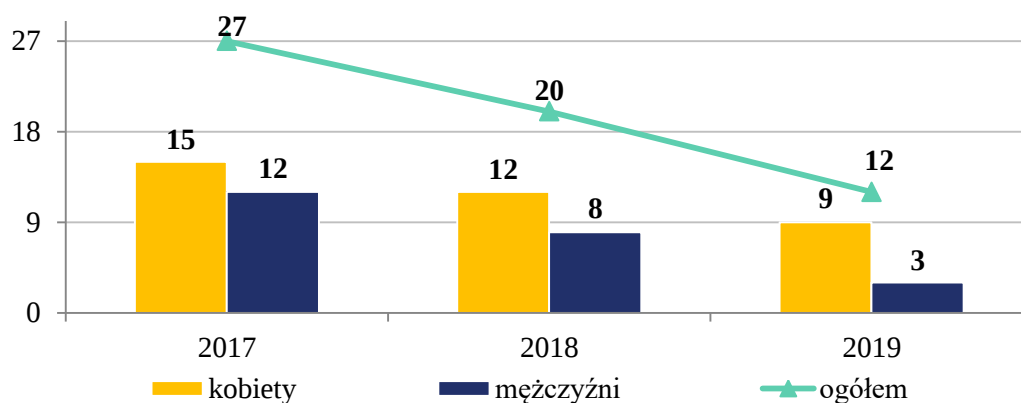
Wykres 31. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Gminy na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie wyniosła w 2019 roku 12 osób. Większość spośród nich stanowiły kobiety - było ich 9, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn - 3. W 2019 roku ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z pomocy społecznej w stosunku do roku poprzedniego zmalała o 40%, natomiast względem 2017 roku aż o 56%. Z danych wynika, że z pomocy społecznej korzysta więcej kobiet niż mężczyzn.

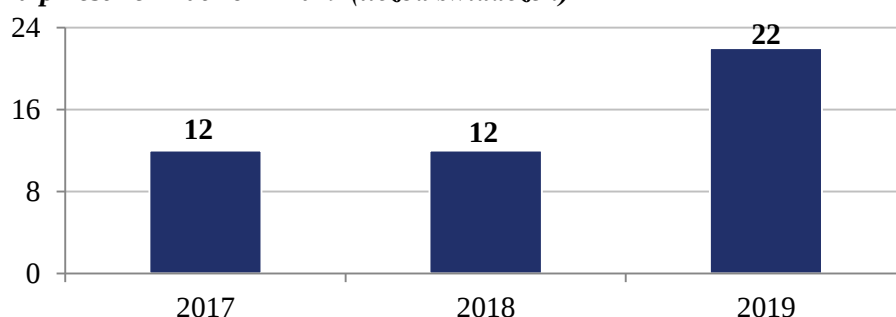
Wykres 32. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku udzielono 22 świadczenia mieszkańcom Gminy, którzy ukończyli 75 lat. W porównaniu do lat poprzednich dostrzegalny jest wzrost liczby przyznanych świadczeń w tym zakresie - w porównaniu do 2017 i 2018 roku kształtuje się on na poziomie 83%.

Tabela 18. Zasilki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź Gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie²⁵.

²⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019 roku, poniósł odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej 9 mieszkańców na łączną kwotę 146 542 zł. Można zauważyć, że liczba osób w DPS oraz kwota przeznaczonych na ten cel pieniędzy wzrosła. Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w DPS na przestrzeni lat 2017-2019 znajdują się w tabeli poniżej.

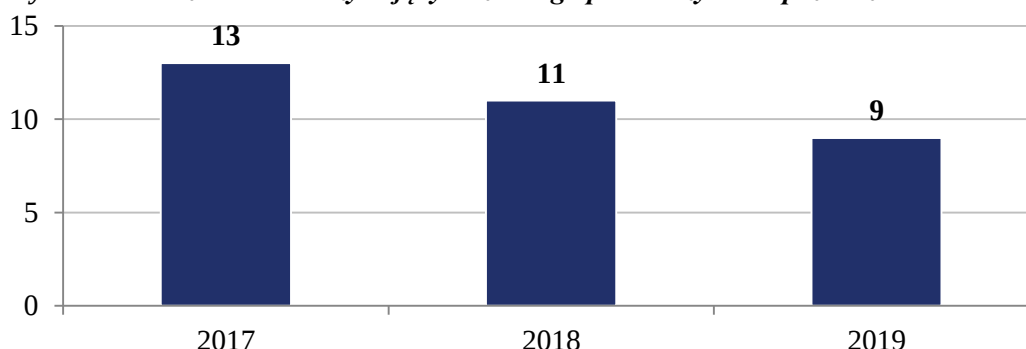
Tabela 19. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	7	7	9
kwota świadczeń (zł)	134 400	143 451	146 542

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Usługi opiekuńcze jako forma pomocy niepieniężnej obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Z danych wynika, że na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób korzystających z usług opiekuńczych zmniejszyła się. Z tej formy pomocy Ośrodka w 2019 roku skorzystało 9 osób.

Wykres 33. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W odpowiedzi na potrzeby osób starszych, przy Dobrońskim Centrum Kultury prowadzone są zajęcia sportowo-ruchowe dla osób starszych (Nordic Walking, aerobik)²⁶.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych;
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności.

²⁶ Raport o stanie Gminy Dobroń za 2019 rok.

Korelacje

Dziedziny szczególnie powiązane z obszarem **aktywności i integracji seniorów**:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współudziale z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług;
- **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej;
- **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

- Cel operacyjny nr 1 -

Rozszerzenie działalności na rzecz aktywizacji i integracji społecznej seniorów.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach edukacyjnych.
2	Kontynuowanie zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych o charakterze integrującym dla osób starszych.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
3	Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (m.in. o dostępnych usługach dla osób starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	Ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów.
4	Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb seniorów.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.

5	Zacieśnianie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
6	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez organizowane zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.
7	Popularyzowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.	Liczba uczestników działań edukacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	NGO, placówki oświatowe, BP, DCK.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

- Cel operacyjny nr 2 -

Budowanie sieci wsparcia lokalnego dla osób starszych w aspekcie różnych obszarów życia.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1	Wprowadzanie udogodnień technicznych ułatwiających funkcjonowanie w miejscu zamieszkania.	Liczba przeprowadzonych działań zmierzających do dostosowania warunków mieszkalnych do potrzeb osób starszych.
2	Prowadzenie mieszkań chronionych adresowanych do osób starszych.	Liczba funkcjonujących mieszkań chronionych.
3	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
4	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
5	Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań.
6	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.
7	Koordinowanie działań wspierających np. poprzez funkcjonowanie Centrum Usług i Informacji dla Seniorów.	Liczba świadczonych usług.

Wdrażanie

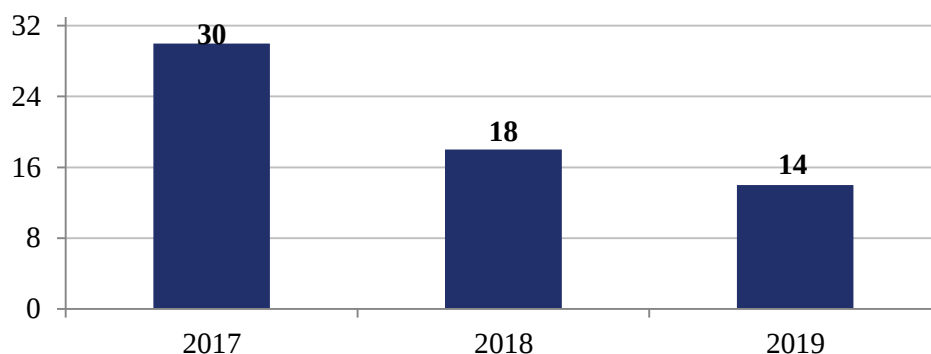
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	NGO, PP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 14 rodzin. O skali problemu bezrobocia świadczy to, że jako powód udzielenia pomocy i wsparcia, znalazło się ono na piątym miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Jednocześnie można zauważyć, że liczba rodzin, które otrzymują wsparcie z tego powodu, na przestrzeni ostatnich trzech lat znacznie się zmniejszyła. Szczegółowe dane przedstawia wykres 34.

Wykres 34. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na poszczególne grupy wiekowe można zauważyć, że w stosunku do 2017 roku zmniejszyła się o 38% liczba osób bezrobotnych przed 25 rokiem życia, a także o 19% osób będących po 50 roku życia - w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tabela poniżej.

Tabela 20. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2017-2019 (z podziałem na wiek)

kategoria wiekowa	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem	179	100	150	100	130	100
do 25 roku życia	21	12	19	13	13	10
powyżej 50 roku życia	54	30	48	32	44	34

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

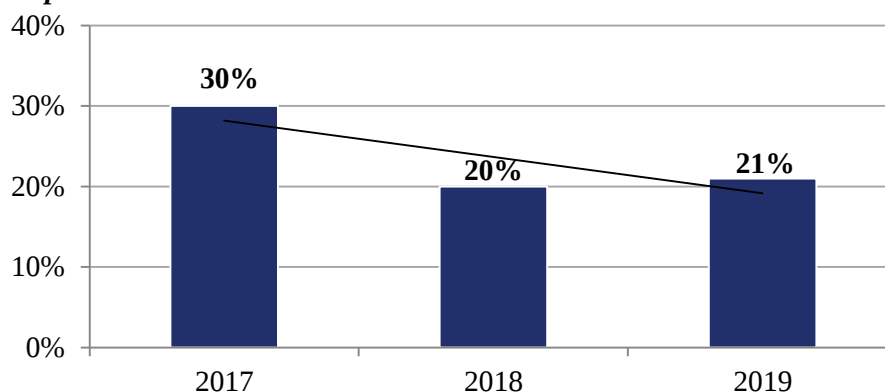
Z uzyskanych danych wynika, że na przestrzeni lat 2017-2019 zmniejszyła się ogólna liczba rejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, a większy odsetek osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich trzech lat stanowią mężczyźni (w 2019 roku - 52%). Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w Urzędzie Pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. W stosunku do 2017 roku zauważalny jest spadek osób długotrwale bezrobotnych w gminie Dobroń - o 34%.

Tabela 21. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie - w podziale na płeć oraz liczba osób długotrwale bezrobotnych na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem	179	100	150	100	130	100
kobiety	77	43	67	45	62	48
mężczyźni	102	57	83	55	68	52
zarejestrowani 12 m-cy i dłużej	87	49	73	49	57	44

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

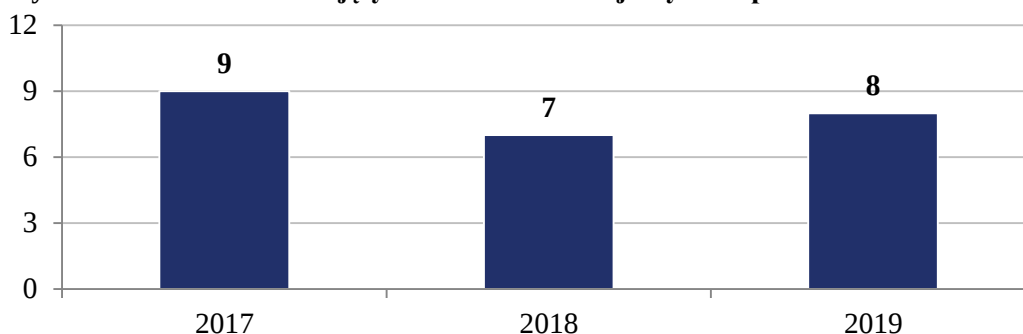
Dostrzegalna jest również pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich, w 2019 roku obserwowany jest jego znaczny spadek - z 30% w 2017 roku do 21% w 2019 roku. Jednak należy zwrócić uwagę na to, że wskaźnik ten pomimo spadku, utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na stosunkowo wysokim poziomie.

Wykres 35. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Instrumentem do przezwyciężania trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Umowa ma mobilizować osobę korzystającą ze świadczeń z pomocy społecznej do podjęcia aktywności zawodowej np. zarejestrowania się w urzędzie pracy. Z danych źródłowych wynika, że liczba osób objętych kontraktami socjalnymi na przestrzeni trzech ostatnich lat utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Szczegółowe dane przedstawia wykres 36.

Wykres 36. Liczba osób objętych kontraktem socjalnym na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy danych, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj. utrzymujący się na stosunkowo wysokim poziomie wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie.

Korelacje

Dziedziny szczególnie powiązane z **promocją zatrudnienia, reintegracją zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu**:

- **wspieranie rodziny** - utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- **ubóstwo** - brak pracy i wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** - przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;

- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** - przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- **zdrowie psychiczne** - przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** - w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

- Cel operacyjny nr 1 -

Działania promujące zatrudnienie i aktywizujące zawodowo osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Liczba zorganizowanych szkoleń oraz liczba osób biorących w nich udział.
2	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 w publicznych placówkach umożliwiającą szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w publicznych placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat.
4	Koordynowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
5	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
6	Prowadzenie poradnictwa zawodowego wśród osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.
7	Podnoszenie potencjału zawodowego poprzez organizowanie szkoleń/warsztatów grupowych i indywidualnych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.

8	Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.
9	Kontynuowanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezrobotnych.	Liczba osób objętych pomocą i wsparciem.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	PUP, UG, NGO, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

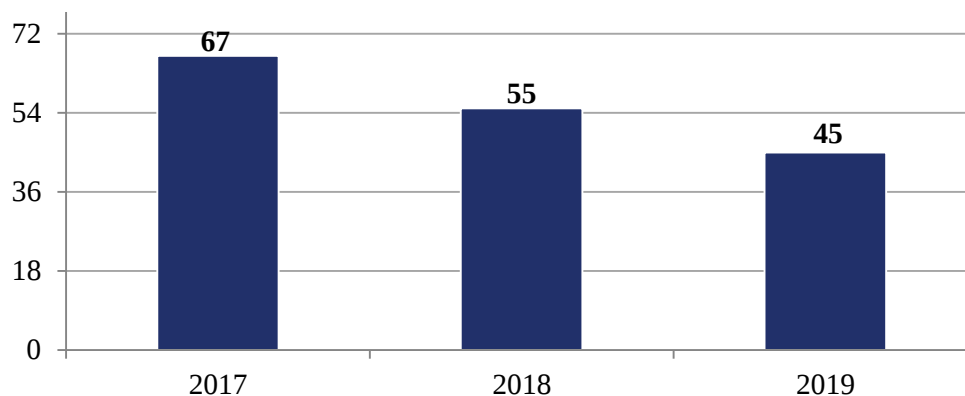
1.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez zestawienie dokonujących się zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy. Z tego powodu wsparcie otrzymało 45 rodzin.

Z danych źródłowych wynika, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019 ulegała wahaniom. W 2017 roku z tego powodu pomoc otrzymało 67 rodzin, rok później 55 rodzin, a w 2019 roku 45.

Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierały 22 osoby, czyli o 7 osób mniej niż w 2017 i 2018 roku. W przypadku zasiłków okresowych można zauważyć zachodzące w trzech ostatnich latach wahania, bowiem liczba osób, którym udzielono tej formy pomocy zmniejszyła się w 2018 roku i wzrosła w roku następnym, osiągając wartość niższą niż 2017 roku. Spadkowi uległa liczba osób pobierających zasiłek celowy, z 75 w 2017 roku do 42 roku. Szczegółowe dane w zakresie przyznanych zasiłków oraz przeznaczonych na nie kwot przedstawia tabela poniżej.

Tabela 22. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, okresowe i celowe na przestrzeni lat 2017-2019 (wraz z kwotą świadczeń w zł)

rodzaj zasiłku	2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń (zł)	liczba osób	kwota świadczeń (zł)	liczba osób	kwota świadczeń (zł)
zasiłek stały	30	137 846	30	127 738	22	109 334
zasiłek okresowy	16	14 812	10	8012	13	11 438
zasiłek celowy	75	30 334	53	27 950	42	35 732

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

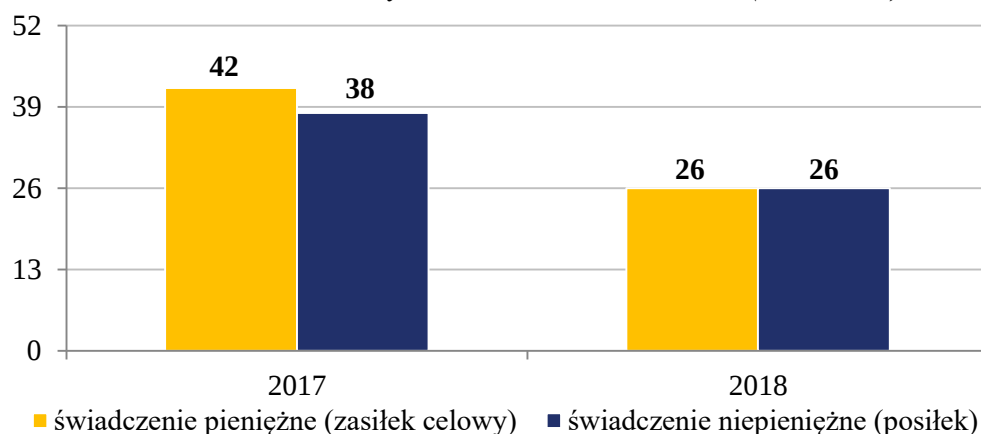
W 2018 roku uchwałą Rady Ministrów ustanowiony został wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, który zastąpił dotychczasowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2013-2020. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. Świadczenia te realizowane są w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. W ubiegłym roku

pomocą objęto uczniów szkół podstawowych, gimnazjum oraz szkół ponadpodstawowych, a także dzieci w przedszkolu. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych²⁷.

Wśród osób otrzymujących świadczenie w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”, w 2018 roku 26 osobom przyznano świadczenie niepieniężne (posiłek) i kolejnym 26 osobom świadczenie pieniężne (zasilek celowy). Można zauważyć, że w porównaniu do roku poprzedniego liczba osób, którym udzielono świadczeń w ramach Programu zmniejszyła się. Dane w tym zakresie przedstawia wykres poniżej.

Wykres 38. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2017-2018 (liczba osób)

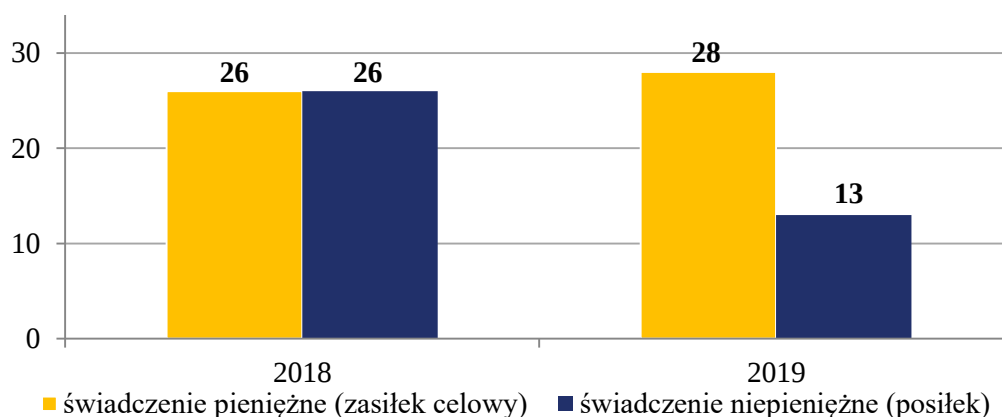

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok

W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” przyznano 28 osobom - o 8% więcej niż w roku poprzednim. W przedmiotowym roku świadczenie niepieniężne w formie posiłku otrzymało 13 osób, czyli o 50% osób mniej niż w 2018 roku. Szczegółowe dane w tym obszarze przedstawia wykres 39.

²⁷ www.gov.pl/web/rodzina

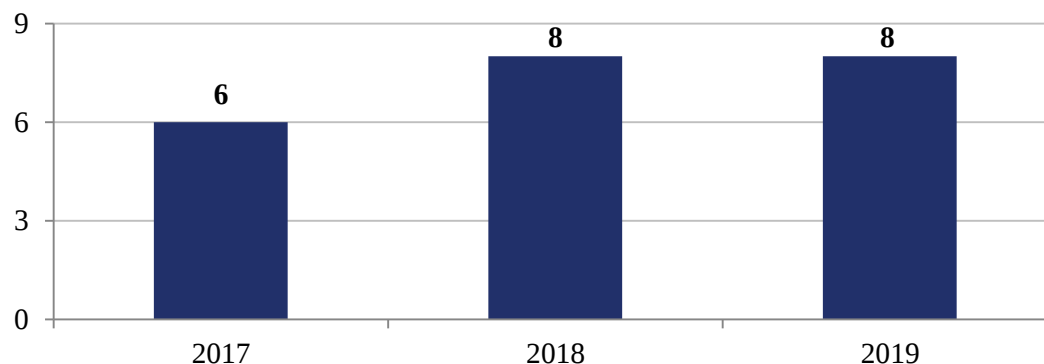
Wykres 39. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu „Posilek w szkole i w domu” w latach 2018-2019 (liczba osób)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych otrzymało 8 gospodarstw domowych, czyli tyle samo co w roku poprzednim, i o dwie osoby więcej w porównaniu do 2017 roku.

Wykres 40. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Dobroń na niższym poziomie, niż ma to miejsce na terenie całego powiatu i województwa. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców Gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja gminy jest korzystniejsza. W gminie Dobroń w 2019 roku wynosił on 0,41, natomiast na terenie powiatu 0,26.

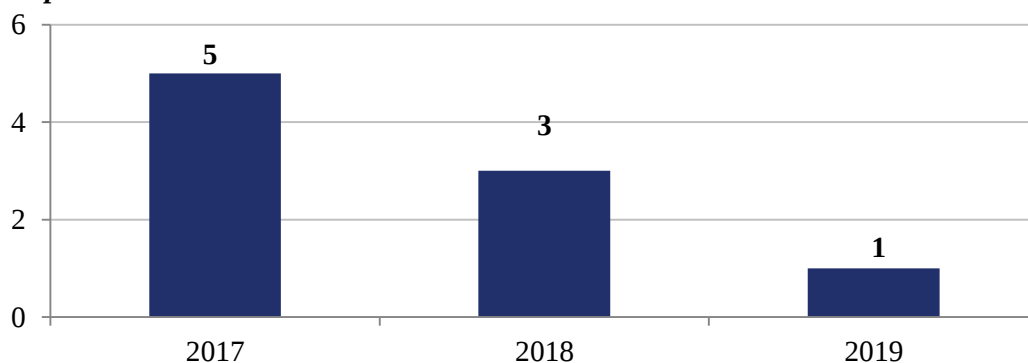
Rysunek 4. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Dobroń, powiecie pabianickim oraz województwie łódzkim w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności - jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku bezdomność była powodem udzielania pomocy w przypadku jednej rodziny, z kolei w roku poprzednim 3 rodzin, a w 2017 roku - 5.

Wykres 41. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych - przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za **determinanty ubóstwa**:

- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;
- **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

- Cel operacyjny nr 1 -

Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.
2	Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba osób objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich.
3	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i osób biorących w nich udział.

4	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemu ubóstwa.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
5	Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.	Liczba działań inicjujących współpracę pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	UG, NGO, PUP, placówki oświatowe.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

- Cel operacyjny nr 2 -

Zintegrowanie działań z obszaru pomocy i wsparcia o charakterze materialnym, ograniczających skalę ubóstwa - przy uwzględnieniu współudziału beneficjentów w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.
2	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy pieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.
3	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
4	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	NGO, UG.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

- Cel operacyjny nr 3 -

Zwiększenie partycypacji społecznej osób doświadczających problemu ubóstwa.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.	Liczba działań polegających na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.
2	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności – przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc.	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych.
3	Monitorowanie skali bezdomności oraz sytuacji osób bezdomnych na terenie Gminy.	Liczba działań monitorujących skalę bezdomności w Gminie oraz sytuacje osób bezdomnych.
4	Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.	Liczba osób bezdomnych, którym została przekazana informacja w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.
5	Wsparcie materialne osób bezdomnych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielone zostało wsparcie.
6	Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem bezdomności oraz zmotywowanie do reagowania w przypadku, gdy osoba bezdomna znajduje się w sytuacji zagrożenia życia.	Liczba przeprowadzonych w społeczności lokalnej działań edukacyjno-informacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	NGO, UG, PP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.9. Problem przestępczości**Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych**

W 2019 roku w gminie Dobroń stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 171 przestępstw, co oznacza, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 22 przestępstwa²⁸. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa łódzkiego, a także średniej dla całej Polski.

²⁸ <https://www.polskawliczbach.pl>

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie wynosi 80% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa łódzkiego oraz od wskaźnika dla całej Polski²⁹. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze gospodarczym - 11 (wykrywalność 94%) oraz kryminalnym - 8 (wykrywalność 56%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu - 8 (54%), drogowe - 2 (97%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,3 (88%).

Gmina Dobroń znajduje się w granicach działania Posterunku Policji w Piątkowisku. Do obsługi wyznaczonych jest dwóch dzielnicowych. Z udostępnionych danych z Policji wynika, że na przestrzeni lat 2017-2019 wzrosła ogólna liczba przestępstw - z 54 w 2017 roku do 80 w 2019 roku, w tym zwiększyła się liczba przestępstw przeciwko rodzinie i kradzieży z włamaniem. Można zauważyć, że w omawianym roku nie odnotowano bójki ani pobicia, a także zniszczenia mienia. Szczegółowe dane z obszaru przestępczości przedstawia tabela poniżej.

Tabela 23. Liczba i rodzaje odnotowanych interwencji i przestępstw na terenie gminy Dobroń w latach 2017-2019

Rodzaj przestępstwa \ rok	2017	2018	2019
Bójki i pobicia	2	1	0
Nietrzeźwi kierujący pojazdami mechanicznymi	11	15	13
Przestępstwa przeciwko rodzinie (znęcanie i nie płacenie alimentów)	3	17	19
Kradzież	7	6	10
Kradzież z włamaniem	5	9	13
Zniszczenie mienia	2	3	0
Inne	24	20	23
Razem	54	71	80

Źródło: dane udostępnione z Posterunku Policji w Piątkowisku

W kolejnej tabeli zawarto ogólną liczbę interwencji publicznych, domowych i innych podjętych przez funkcjonariuszy Komisariatu Powiatowej Policji w Pabianicach na terenie gminy Dobroń w wyniku zgłoszeń obywateli i czynności podjętych z własnej inicjatywy. Można zauważyć, że na przestrzeni trzech ostatnich lat znacznie wzrosła liczba podjętych interwencji Policji w gminie Dobroń.

²⁹ <https://www.polskawliczbach.pl>

Tabela 24. Liczba interwencji publicznych, domowych i innych podjętych przez funkcjonariuszy Komisariatu Powiatowej Policji w Pabianicach na terenie gminy Dobroń w latach 2017-2019

Rok	Liczba przeprowadzonych interwencji
2017	255
2018	601
2019	713

Źródło: dane udostępnione z Posterunku Policji w Piątkowisku

Dzielnicowi w ramach prewencji kryminalnej, w 2019 roku uczestniczyli w akcjach związanych z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży w okresie ferii i wakacji. Brali udział w akcjach *Bezpieczne Wakacje*, *Ferie*, *Niechronieni* i innych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Dobroń. Funkcjonariusze uczestniczyli również w zabezpieczeniu imprez, m.in. „Dni Dobronia”³⁰.

Obszary problemowe

W oparciu o uzyskane dane, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost ogólnej liczby podjętych interwencji na terenie Gminy,
- wzrost ogólnej liczby przestępstw na terenie Gminy.

Korelacje

Dziedziny szczególnie powiązane z obszarem **przestępczości**:

- **bezrobocie i ubóstwo** - długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/konkretne instytucje;
- **wspieranie rodziny** - w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- **przemoc** - przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;
- **uzależnienia** - zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem liczby dokonywanych przestępstw pod wpływem środków psychoaktywnych.

³⁰ Dane udostępnione z Posterunku Policji w Piątkowisku.

Cele operacyjne

- Cel operacyjny nr 1 -

Zwiększenie bezpieczeństwa przestrzeni publicznej Gminy.

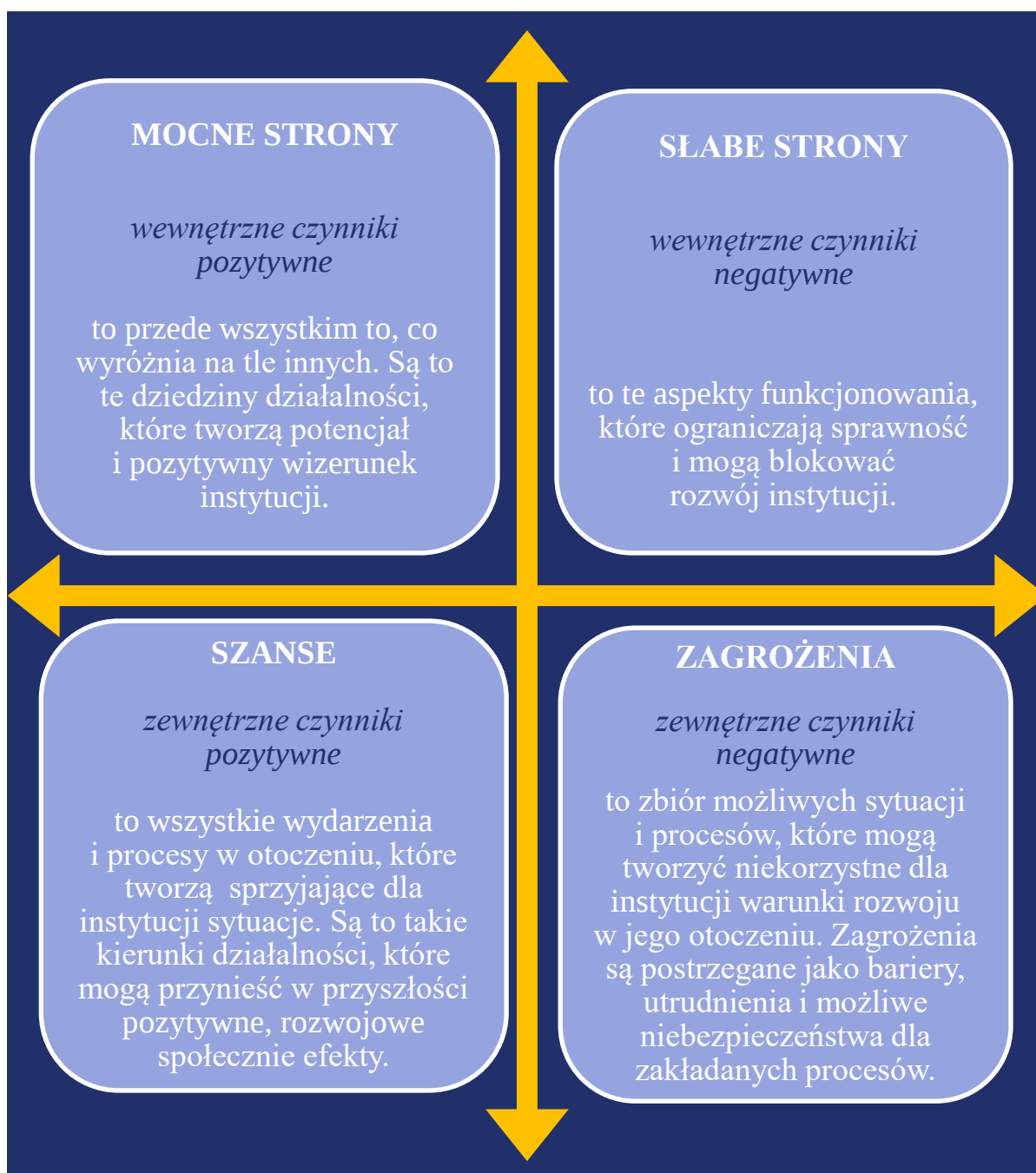
L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Liczba mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
2	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
3	Zwiększenie liczby patroli Policji.	Zmniejszenie się liczby zarejestrowanych kolizji drogowych.
4	Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie Gminy.	Obszar Gminy objęty monitoringiem wizyjnym.
5	Rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa mieszkańców oraz możliwości pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UG, PP.	NGO, GOPS, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

2. Analiza SWOT

Jedną z najczęściej stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot. Poniższy rysunek przedstawia sposób definiowania poszczególnych grup czynników w metodzie SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Atrakcyjność Gminy pod względem przyrodniczym. 2. Wzrost liczby mieszkańców Gminy. 3. Podejmowanie działań o charakterze kulturalnym, w tym działalność DCK. 4. Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych. 5. Spadek wskaźnika deprywacji lokalnej na przestrzeni ostatnich lat. 6. Spadek wskaźnika bezrobocia oraz osób długotrwale bezrobotnych. 7. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doświadczających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu m.in. Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych, Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego, Punktu Wsparcia Interwencyjno-Psychologicznego. 8. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców. 9. Działalność jednostek OSP. 10. Dochody w Gminie przewyższające jej wydatki w 2019 roku. 11. Aktywność władz samorządowych w zakresie kształtowania polityki społecznej.	1. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności. 2. Ujemny przyrost naturalny. 3. Brak działających klubów dziecięcych. 4. Brak prowadzanych programów i warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach, w tym rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. 5. Brak działających klubów samopomocowych dla osób współuzależnionych, DDA. 6. Brak świetlic środowiskowych. 7. Brak prowadzonej profilaktyki skierowanej do rodziców w zakresie działań profilaktycznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież oraz zjawiskiem przemocy. 8. Ograniczone możliwości finansowe wspierania działalności i organizacji pozarządowych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Rozwój turystyki. 2. Rozwój gospodarczy Gminy. 3. Pozyskanie środków unijnych na rozwój. 4. Aktywizacja społeczna mieszkańców. 5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. 6. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. 7. Dostępność do informacji oraz pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień. 8. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi. 9. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im, dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej. 10. Poprawa bezpieczeństwa publicznego. 11. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi.	1. Starzejące się społeczeństwo Gminy. 2. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych. 3. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych. 4. Zwiększenie się liczby rodzin potrzebujących opieki dla dzieci do lat 3. 5. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych. 6. Odpływ osób młodych i wykształconych. 7. Przedłużające się i sformalizowane procedury otrzymania dofinansowania. 8. Brak perspektyw na rozwój instytucji i organizacji pozarządowych. 9. Zwiększenie się liczby dzieci i młodzieży, podejmujących zachowania ryzykowne. 10. Zwiększenie się liczby mieszkańców wymagających pomocy instytucjonalnej.

3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Dobroń została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych i brzmi następująco:

Gmina Dobroń kierująca się bezkonfliktowym rozwiązywaniem problemów społeczności lokalnej, poprzez podejmowanie odpowiednich działań administracji samorządowej, organizacji pozarządowych i mieszkańców; dostrzegająca potencjał tkwiący w historii i mieszkańcach; wspierająca lokalne inicjatywy, w szczególności: społeczne, kulturalne i edukacyjne.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, w brzmieniu:

Uświadomienie bieżącej sytuacji społecznej oraz określenie kierunków zmian do budowania Gminy wspierającej i w pełni wykorzystującej potencjał społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań środowiska lokalnego.

4. Zakładane rezultaty realizacji Strategii

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Dobroń przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności Gminy jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów;

- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

5. Ramy finansowe

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Dobroń. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez gminę Dobroń oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2020-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobroniu.

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2018	932 550,00
2	2019	967 894,00
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
3	2020	1 195 164,00
4	2021	1 225 043,10
5	2022	1 255 669,18
6	2023	1 287 060,91
7	2024	1 319 237,43
8	2025	1 352 218,37
Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2018	97 869,00
2	2019	125 767,00
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
3	2020	140 000,00
4	2021	143 500,00
5	2022	147 087,50
6	2023	150 764,69
7	2024	154 533,81
8	2025	158 397,16

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2018	7 628 221,00
2	2019	9 603 262,00
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
3	2020	11 261 217,00
4	2021	11 542 747,43
5	2022	11 831 316,12
6	2023	12 127 099,02
7	2024	12 430 276,50
8	2025	12 741 033,41

6. System wdrażania Strategii

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dobroń mogło być określane mianem skutecznego - musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gminny Ośrodek Problemów Społecznych.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest gmina Dobroń.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowania wszystkim zainteresowanym podmiotom odpowiedzialnym za realizację zadań zawartych w strategii. Po uchwaleniu Strategii przez Radę Gminy, zostanie umieszczona na stronie internetowej.

7. Monitoring

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Posterunku Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji lokalnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez GOPS przy ścisłej współpracy z gminą Dobroń co dwa lata. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

8. Ewaluacja

8.1. Zakres ewaluacji

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

8.2. Sposób ewaluacji

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

8.3. Narzędzia ewaluacji

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

8.4. Okres ewaluacji

Planuje się przeprowadzenie w 2026 roku ewaluację końcową, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań.

9. Ocena ryzyka

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dobroń jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Gminy i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gmina-Obywatel,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Dobroń, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Bibliografia

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <http://dck.dobron.pl>
3. <https://www.polskawliczbach.pl>
4. <https://poradnik.ngo.pl>
5. <http://www.powiat.pabianice.pl>
6. <http://www.gov.pl>
7. <http://www.psychiatriapolska.pl>
8. <http://sejm.gov.pl>
9. <https://dobron.e-mapa.net>
10. Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.
11. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Dobroń na rok 2020.
12. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2022.
13. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
14. Oniszczyk J., *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*, s. 269.
15. Program współpracy gminy Dobroń z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok.
16. Raport o stanie gminy Dobroń za 2019 rok.
17. Sprawozdanie roczne z działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Dobroniu za 2019 r.
18. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok.
19. Staręga-Piasek J., *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013.
20. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019.
21. Strategia Rozwoju Gminy Dobroń na lata 2015-2022.
22. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).
23. Yaziji M., Doh J., *Organizacje pozarządowe a korporacje*.

Spis wykresów, tabel i rysunków

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Dobroń w latach 2017-2019.....	12
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019.....	12
Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców Gminy według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r.....	13
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2019	15
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017-2019.....	15
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)....	17
Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2017-2018 (w złotych).....	17
Wykres 8. Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Dobroń na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa łódzkiego oraz całej Polski (w procentach)	18
Wykres 9. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019	19
Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego 2011 roku.....	20
Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	20
Wykres 12. Udział wydatków z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w latach 2017-2019	22
Wykres 13. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców Gminy oraz w województwie łódzkim w latach 2017-2019.....	23
Wykres 14. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019.....	31
Wykres 15. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2019.....	31
Wykres 16. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019	32
Wykres 17. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Dobroń na przestrzeni lat 2017-2019.....	34
Wykres 18. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019	37

Wykres 19. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019.....	38
Wykres 20. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - ogółem w latach 2017-2019.....	38
Wykres 21. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019.....	39
Wykres 22. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych).....	39
Wykres 23. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	42
Wykres 24. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2017-2019.....	44
Wykres 25. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2017-2019	50
Wykres 26. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Dobroń na przestrzeni lat 2017-2019	52
Wykres 27. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca powyżej 18 roku życia w latach 2017-2019 (w złotych)	53
Wykres 28. Liczba powołanych grup roboczych w latach 2018-2019	59
Wykres 29. Liczba założonych „Niebieskich Kart - A” w latach 2017-2019.....	60
Wykres 30. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie w latach 2017-2019	61
Wykres 31. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Gminy na przestrzeni lat 2017-2019	65
Wykres 32. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie na przestrzeni lat 2017-2019.....	66
Wykres 33. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019	67
Wykres 34. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019	71
Wykres 35. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2017-2019.....	72
Wykres 36. Liczba osób objętych kontraktem socjalnym na przestrzeni 2017-2019.....	73
Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019	76
Wykres 38. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2017-2018 (liczba osób) ..	77

Wykres 39. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2019 (liczba osób)	78
Wykres 40. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019.....	78
Wykres 41. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019	79

Spis tabel

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Dobroń na przestrzeni lat 2017-2019.....	13
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2019.....	14
Tabela 3. Wykaz uczniów i oddziałów w szkołach stan na 01.09.2019 r.	21
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019.....	22
Tabela 5. Korzystający z instalacji techniczno-sanitarnych w % ogółu ludności w latach 2017-2019.....	23
Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie w porównaniu do powiatu pabianickiego w 2018 roku	25
Tabela 7. Interwencje OSP na terenie gminy Dobroń w latach 2018-2019	26
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby przyznanych świadczeń w latach 2017-2019	32
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2019.....	33
Tabela 10. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w 2019 roku.....	33
Tabela 11. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019	34
Tabela 12. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w 2019 roku.....	37
Tabela 13. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego na przestrzeni lat 2017-2019	38
Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019	43
Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019.....	43

Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019.....	43
Tabela 17. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Dobroń w latach 2017-2019.....	51
Tabela 18. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń).....	66
Tabela 19. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019.....	67
Tabela 20. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2017-2019 (z podziałem na wiek)	71
Tabela 21. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie - w podziale na płeć oraz liczba osób długotrwale bezrobotnych na przestrzeni lat 2017-2019	72
Tabela 22. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, okresowe i celowe na przestrzeni lat 2017-2019 (wraz z kwotą świadczeń w zł)	76
Tabela 23. Liczba i rodzaje odnotowanych interwencji i przestępstw na terenie gminy Dobroń w latach 2017-2019.....	83
Tabela 24. Liczba interwencji publicznych, domowych i innych podjętych przez funkcjonariuszy Komisariatu Powiatowej Policji w Pabianicach na terenie gminy Dobroń w latach 2017-2019	84

Spis rysunków

Rysunek 1. Gmina Dobroń.....	11
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Dobroń według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku).....	16
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Dobroń w latach 2017-2019.....	52
Rysunek 4. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Dobroń, powiecie pabianickim oraz województwie łódzkim w 2019 roku.....	79

tel. +48 12 422 82 30
tel. kom. 534 303 240

e-mail: biuro@nowa-perspektywa.pl